

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

Evidenčné číslo: 103002/I/2018/36089192348589572

**ZNÍŽENIE HODNOTY MAJETKU URČENÉHO A NEURČENÉHO NA
ZABEZPEČENIE PRÍJMOV V ÚČTOVNÍCTVE VEREJNÉHO SEKTORA**

Diplomová práca

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
FAKULTA HOSPODÁRSKEJ INFORMATIKY

**ZNÍŽENIE HODNOTY MAJETKU URČENÉHO A NEURČENÉHO NA
ZABEZPEČENIE PRÍJMOV V ÚČTOVNÍCTVE VEREJNÉHO SEKTORA**

Diplomová práca

Študijný program: Účtovníctvo a audítorstvo
Študijný odbor: Účtovníctvo
Školiace pracovisko: Katedra účtovníctva a audítorstva
Vedúci záverečnej práce: prof. Ing. Miloš Tumpach, PhD.

ABSTRAKT

MEDO, Ivan: *Zníženie hodnoty majetku určeného a neurčeného na zabezpečenie príjmov v účtovníctve verejného sektora*. – Ekonomická univerzita v Bratislave, Fakulta hospodárskej informatiky, Katedra účtovníctva a audítorstva – prof. Ing. Miloš Tumpach, PhD. – Bratislava: FHI EU, 2018, 59 s.

Cieľom diplomovej práce je analýza zníženia hodnoty majetku v účtovníctve verejného sektora z hľadiska obsahového vymedzenia, oceňovania, vykazovania a prezentovania v účtovnej závierke subjektov verejného sektora podľa medzinárodnej úpravy. Diplomová práca je rozčlenená do troch kapitol a obsahuje trinásť tabuliek, štyri schémy a jednu prílohu. Prvá kapitola je zameraná na teoretické definovanie zníženia hodnoty majetku ako v národnej, tak aj nadnárodnej právnej úprave. Obsahom tejto kapitoly je definícia medzinárodných štandardov pre verejný sektor zaoberajúcich sa problematikou zníženia hodnoty majetku v účtovníctve verejného sektora a ich rozsahové vymedzenie. Podstatnú časť prvej kapitoly tvoria definície peňazotvorného aktíva, identifikácie majetku, ktorého hodnota môže byť znížená a najmä vyčíslenie spätne získateľnej čiastky aktíva a samotné vyčíslenie a uznanie straty zo zníženia hodnoty. Druhá kapitola charakterizuje hlavný cieľ práce spolu s parciálnymi cieľmi práce. Tretia kapitola je venovaná skutočnostiam vymedzeným v teoretickej časti práce a ich znázorneniam na ilustratívnych príkladoch. Opisuje postup, ktorý musí účtovná jednotka dodržiavať pre výber vhodného medzinárodného štandardu IPSAS a venuje sa hlavne výpočtu straty zo zníženia hodnoty majetku. Opisuje prístupy určenia hodnoty z užitia a ich praktické využitie. Záver diplomovej práce je zameraný na účtovanie stanovenej straty zo zníženia hodnoty majetku a jej následné prezentovanie v účtovnej závierke.

Kľúčové slová: IPSAS, zníženie hodnoty, účtovníctvo verejného sektora, majetok určený na zabezpečenie príjmov, majetok neurčený na zabezpečenie príjmov,

ABSTRACT

MEDO, Ivan: *Impairment of cash-generating assets and non-cash-generating assets in the public sector accounting*. - University of Economics in Bratislava. Faculty of Economic Informatics; Department of Accounting and Auditing. – prof. Ing. Miloš Tumpach, PhD.– Bratislava: FEI EU, 2018, 59 p.

The master thesis deals with analysis of impairment of cash-generating and non-cash-generating assets according to content definition, valuation, reporting and disclosure in the financial statements of public sector entities. The master thesis is divided into three chapters and contains thirteen charts, four schemes and one appendix. The first chapter focusses on theoretical description of impairment from the national and transnational law point of view. The content of this chapter is the definition of international public sector standards dealing with the issue of impairment of assets in public sector accounting and their scope. The essential part of the first chapter consists of the definition of a cash-generating asset, the identification of an asset that may be impairment and mostly recognizing and reversing the impairment loss. The second chapter characterizes main goal of the thesis and individual partial aims. The third chapter is dedicated to portraying facts stated in the first part of the thesis and their illustration in examples. Describes approaches to determining value in use and their practical use. The conclusion of the thesis is focused on the accounting of the determined impairment loss and its presentation in the financial statements.

Key words: IPSAS, impairment, accounting of public sector entities, cash-generating assets, non-cash-generating assets,

OBSAH

ÚVOD.....	8
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ ..	10
1.1 Zníženie hodnoty majetku v účtovníctve verejného sektora podľa slovenskej právnej úpravy	10
1.2 Medzinárodné účtovné štandardy pre verejný sektor IPSAS	12
1.3 Zníženie hodnoty majetku podľa medzinárodných štandardov IPSAS.....	13
1.3.1 Rozsah pôsobnosti medzinárodných štandardov IPSAS 21 a IPSAS 26	14
1.3.2 Definícia peňazotvorného aktíva	15
1.3.3 Identifikácia majetku, ktorý môže mať zníženú hodnotu	16
1.3.4 Východiska pre vyčíslenie spätne získateľnej čiastky	19
1.3.5 Reálna hodnota znížená o náklady na predaj	20
1.3.6 Hodnota z užitia	21
1.3.7 Odhady budúcich peňažných tokov	22
1.3.8 Peňazotvorná jednotka	24
1.3.9 Uznatie, vyčíslenie a zrušenie straty zo zníženia hodnoty	25
2 CIEĽ PRÁCE, METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA	28
3 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA	30
3.1 Rozdiel medzi peňazotvorným a nepeňazotvorným aktívom	30
3.2 Identifikácia majetku, ktorého hodnota môže byť znížená	32
3.3 Výpočet straty zo zníženia hodnoty	34
3.3.1 Výpočet straty zo zníženia hodnoty majetku určeného na zabezpečenie príjmov	34
3.3.2 Výpočet straty zo zníženia hodnoty majetku určeného na zabezpečenie príjmov	40
3.4 Účtovanie a vykazovanie straty zo zníženia hodnoty majetku	47

3.4.1 Účtovanie a vykazovanie straty zo zníženia hodnoty majetku neurčeného na zabezpečenie príjmov	48
3.4.2 Účtovanie a vykazovanie straty zo zníženia hodnoty majetku určeného na zabezpečenie príjmov	51
ZÁVER	55
ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY	57
PRÍLOHY	CHYBA! ZÁLOŽKA NIE JE DEFINOVANÁ.

ÚVOD

Všeobecným trendom krajín Európskej únie v oblasti účtovníctva je snaha o zjednotenie vykazovania. Tento trend neobchádza ani účtovníctvo štátneho a verejného sektora. Prelomovým okamihom sa stal 1. január 2008, kedy účtovné jednotky verejnej správy začali účtovať podľa novej metodiky účtovníctva založenej na Medzinárodných účtovných štandardov pre verejný sektor (IPSAS), ktoré majú v sebe implementovaný aktuálny princíp. Do roku 2008 bolo účtovníctvo verejného sektora Slovenskej republiky založené na hotovostnom princípe, ktorý bol výlučne zameraný na hotovostné toky v rámci bežného obdobia a ignoroval iné toky finančných prostriedkov. Špecifickou oblasťou účtovníctva verejného sektora je majetok určený a neurčený na zabezpečenie príjmov.

Cieľom tejto diplomovej práce je analýza zníženia hodnoty majetku určeného a neurčeného na zabezpečenie príjmov z hľadiska obsahového vymedzenia, oceňovania, vykazovania a prezentovania v účtovnej závierke subjektov verejného sektora podľa medzinárodnej úpravy. Zníženie hodnoty majetku má svoje špecifické postavenie ako v Slovenskej právnej úprave, tak aj v medzinárodnej. V slovenskej terminológii používame výraz tvorba a zúčtovanie opravných položiek.

Diplomová práca sa skladá z troch kapitol. Obsahom prvej kapitoly je definovanie základných informácií o používaní medzinárodných štandardov pre verejný sektor so zameraním na konkrétne štandardy pojednávajúce o znížení hodnoty majetku v účtovníctve verejného sektora. V nadväznosti na tieto informácie, sme v prvej kapitole venovali podstatnú časť rozsahu pôsobnosti použitých medzinárodných štandardov, vymedzeniu pojmu peňazotvorné aktívum, a taktiež sme sa venovali identifikácii majetku, ktorý môže mať zníženú hodnotu, Nakoľko/nakoľko tieto informácie sú kľúčové pre zvolenie správneho medzinárodného štandardu.

V súvislosti s týmito informáciami bolo potrebné taktiež definovať východiská pre rozhodovanie, ktoré sú potrebné pre voľbu konkrétnych medzinárodných štandardov a následne bolo nutné definovať ako, a v ktorých prípadoch môže účtovná jednotka verejného sektora vyčíslit' stratu zo zníženia hodnoty. Druhá kapitola prezentuje cieľ práce, metodiku práce a metódy skúmania využívané pri spracovaní diplomovej práce. Tretia kapitola sa zameriava na praktickú aplikáciu vybraných medzinárodných účtovných štandardov na ilustratívnych príkladoch. Opisujeme v nej celý proces zníženia hodnoty majetku v účtovníctve verejného sektora od identifikácie peňazotvorného aktíva až po vykázanie straty zo zníženia hodnoty majetku. Pomocou ilustratívnych príkladov

sme znázorňovali výpočet straty zo zníženia hodnoty v rozdelení na majetok určený a majetok neurčený na zabezpečenie príjmov verejného sektora. Taktiež sme sa venovali aj jednotlivým prístupom podľa, ktorých môže účtovná jednotka postupovať pri výpočte spätne získateľnej hodnoty majetku. Koniec tretej kapitoly bol venovaný definíciám účtovania zistenej straty podľa Slovenskej legislatívy a vykazovaniu podľa medzinárodných štandardov pre verejný sektor.

1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí

Proces globalizácie vo svete si vyžaduje harmonizáciu účtovníctva a vykazovania ako v súkromnom, tak aj v štátnom sektore. Do účtovníctva verejného sektora v Slovenskej republike sa postupne implementujú globálne uznávané medzinárodné štandardy pre verejný sektor (IPSAS). Pre porovnanie zníženia hodnoty majetku doma a v zahraničí sa najskôr budeme venovať právnej úprave Slovenskej republiky. Ďalej sa budeme zaoberať nadnárodnou právnou úpravou reprezentovanou medzinárodnými štandardmi pre verejný sektor IPSAS 21 a IPSAS 26, ktoré sa venujú problematike zníženiu hodnoty majetku určeného a neurčeného na zabezpečenie príjmov v účtovníctve verejného sektora.

1.1 Zníženie hodnoty majetku v účtovníctve verejného sektora podľa slovenskej právnej úpravy

Znížením hodnoty majetku v účtovníctve verejného sektora sa podľa slovenskej právnej úpravy rozumie najmä odpisovanie a tvorba opravných položiek, ktoré sú upravené viacerými platnými predpismi. Medzi základnú právnú úpravu patrí zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve v znení neskorších predpisov (ďalej len Zákon o účtovníctve), v ktorom sú definované základné pojmy, spôsoby oceňovania, povinnosti odpisovania, inventarizovania a vykazovania v účtovnej závierke. Postupy pri účtovaní odpisovania, oceňovania a vyradenia majetku upravuje *Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 10. decembra 2015 č. MF/21572/2015-31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov* (ďalej len Postupy účtovania ROPO). V diplomovej práci sa budeme venovať aj vykazovaniu zníženia hodnoty majetku, ktoré upravuje *Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 10. decembra 2014 č. MF/21227/2014-31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky, termíny a miesto predkladania účtovnej závierky pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov* upravuje vykazovanie majetku v individuálnej účtovnej závierke. Z hľadiska vymedzenia majetku má svoje postavenie taktiež zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov (ďalej Zákon o dani z príjmov), ktorý v §23 definuje majetok s nepriamym vplyvom na účtovníctvo a podľa §22 upravuje cenové hranice majetku.

Obsahom tohto zákona sú taktiež definície postupov pri odpisovaní hmotného majetku a technické zhodnotenie.

Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka je účtovná jednotka povinná upraviť ocenenie majetku, pomocou opravných položiek a odpisovania majetku. Odpis predstavuje nepriamy spôsob trvalého zníženia hodnoty majetku oceneného na báze historických cien, pričom vyjadruje fyzické a morálne opotrebenie dlhodobého majetku. Zostatková cena majetku predstavuje zníženú cenu dlhodobého majetku o jeho opotrebenie. Podľa zákona o účtovníctve účtovná jednotka odpisuje hmotný a nehmotný majetok okrem pohľadávok a zásob v súlade s účtovnými zásadami a metódami ak osobitný predpis neustanovuje inak. Majetok sa neodpisuje účtovnou jednotkou v prípade, ak ide o majetok odpisovaný inou účtovnou jednotkou, ktorá ho používa (napríklad zmluva o výpožičke, zabezpečenie záväzku majetkom a iné.) alebo ide o predmety z drahých kovov, pozemky a iný majetok vymedzený osobitnými predpismi.¹

Účtovná jednotka je povinná pri odpisovaní zostaviť odpisový plán, na základe ktorého vykonáva odpisovanie. Majetok je možné odpísať len do výšky jeho prvotného ocenenia v účtovníctve. Hmotný a nehmotný majetok je odpisovaný počas stanovenej doby životnosti, ktorá zodpovedá spotrebe budúcich ekonomických úžitkov z odpisovaného majetku. Účtovná jednotka pri tvorbe odpisového plánu musí zohľadniť viacero faktorov, medzi ktoré patrí napríklad doba použiteľnosti, alebo počet výrobkov alebo podobných jednotiek, u ktorých predpokladáme ich získanie prostredníctvom majetku.

Ak má účtovná jednotka opodstatnený predpoklad o znížení ekonomických úžitkov plynúcich z daného majetku pod jeho účtovnú hodnotu², je povinná ocenenie majetku upraviť o opravné položky, ktoré podľa zákona o účtovníctve predstavujú prechodné zníženie hodnoty majetku. Tvorba opravných položiek vychádza zo zásady opatrnosti. Účtovná jednotka opravnou položkou odhaduje predpokladané zníženie majetku. Opodstatnenie predpokladu zníženia hodnoty majetku nastáva, ak sa udiala skutočnosť, ktorá je dôvodom na odhad zníženia budúcich ekonomických úžitkov z tohto majetku. Ak nastane zmena predpokladu zníženia hodnoty, opravné položky sa zrušia alebo sa zmení

¹ Napríklad zákon č. 183/2000 Z. z. o knižniciach, o doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 27/1987 Zb. o štátnej pamiatkovej starostlivosti a o zmene a doplnení zákona č. 68/1997 Z. z. o Matici slovenskej v znení neskorších predpisov, zákon č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu v znení neskorších predpisov, zákon č. 319/2002 Z. z. o obrane Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, zákon č. 618/2003 Z. z. o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom (autorský zákon) v znení neskorších predpisov, zákon č. 581/2004 Z. z. v znení neskorších predpisov, zákon č. 206/2009 Z. z. o múzeách a o galériách a o ochrane predmetov kultúrnej hodnoty a o zmene zákona Slovenskej národnej rady č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov.

² Zákon o účtovníctve §26 ods. 4

ich výška. Ak nastane stav, že ku dňu, ku ktorému sa zotavuje účtovná závierka, sú budúce ekonomické úžitky zásob nižšie ako ich ocenenie v účtovníctve, oceňujeme ich čistou realizačnou hodnotou.³ Opravné položky sa podľa postupov účtovania netvorí pri trvalom znížení hodnoty majetku. Ide napríklad o mimoriadny odpis dlhodobého majetku, pri ktorom sa trvale zníženie hodnoty majetku účtuje na ľarchu účtu nákladov.

1.2 Medzinárodné účtovné štandardy pre verejný sektor IPSAS

Medzinárodné účtovné štandardy pre verejný sektor vydávané IPSASB (The International Public Sector Accounting Standards Board) sú platformou, ktorú pre zjednotenie štátneho účtovníctva a účtovníctva verejného sektora prijala väčšina krajín⁴ Európskej únie vrátane Európskej komisie. Tieto štandardy sú odvodené od medzinárodných účtovných štandardov finančného vykazovania (IAS/IFRS), a teda poskytujú jednotnú bázu pre konsolidáciu údajov za verejný sektor. V procese harmonizácie účtovníctva a transparentnosti výkazníctva verejného sektora, najmä pre potreby Európskej únie, má IPSAS (International Public Sector Accounting Standards) samostatné miesto od roku 2000. V Slovenskej republike nastal zlomový okamih 1. januára 2008, kedy účtovné jednotky verejnej správy začali účtovať podľa novej metodiky účtovníctva.

Pred rokom 2008 bol účtovný systém verejného sektora založený na báze hotovostného princípu. Tento systém bol výlučne zameraný na hotovostné toky v rámci bežného obdobia a ignoroval iné toky finančných prostriedkov, ktoré majú vplyv na schopnosť poskytovania tovarov a služieb teraz i v budúcnosti. Taktiež neboli zaznamenávané výnosy z aktív za niekoľko účtovných období. Kvôli týmto dôvodom je účtovníctvo verejného sektora založené na hotovostnom princípe menej relevantné, na rozdiel od akruálneho princípu, kde sú všetky transakcie vykazované v momente ich vzniku a zachytávajú aj tie transakcie, pri ktorých pohyb peňažných prostriedkov nenastal.

Implementovaniu medzinárodných štandardov pre verejný sektor predchádzalo schválenie dokumentu *Stratégia reformy riadenia verejných financií*, ktorým sa okrem iného dosiahlo používanie Európskej metodiky ESA95⁵ a reformy štátneho účtovníctva. Cieľom

³ Čistou realizačnou hodnotou sa rozumie predpokladaná predajná cena zásob znížená o predpokladané náklady na ich dokončenie a náklady súvisiace s ich predajom.

⁴ CAVANAGH J. - SUZANNE F. - DOLPHINE M. 2016. Implementing Accrual Accounting in the Public Sector. Washington: International Monetary Fund Fiscal Affairs Department, 2016. s. 2 ISBN 978-1513589466

⁵ Podľa metodiky ESA95 (ESA – Európsky systém účtov) sa príjmy a výdavky upravujú podľa časového rozlíšenia a zohľadňujú sa aj pohyby v aktívach a pasívach subjektov verejnej správy s prepojením nasystém národných účtov.

tejto reformy bolo vytvoriť jednotný systém účtovníctva, ktorý je založený na medzinárodných účtovných štandardoch pre verejný sektor. Následne na základe požiadaviek Európskej komisie prebehla harmonizácia v účtovníctve a vykazovaní subjektov verejnej správy. V nadväznosti na používanie európskej metodiky ESA 95 Slovenská republika zaviedla do legislatívy štandardy IPSAS, ktoré majú v sebe implementovaný aktuálny princíp. Od 1. januára 2008 subjekty verejnej správy účtujú podľa novej metodiky založenej na aktuálnom princípe. Aktuálny princíp účtovníctva má výhody, medzi ktoré patrí napríklad efektívnejšie riadenie a rozhodovanie na základe kvalitnejších informácií, väčšia politická kontrola na základe lepšieho porozumenia finančného vplyvu politik, ale taktiež aj minimalizácia chybných platieb v prospech príjemcov.

Aktuálne účtovníctvo patrí medzi jediný všeobecne akceptovateľný informačný systém, ktorý je schopný poskytovať úplný a spoľahlivý obraz o finančnej a hospodárskej situácii. Zaznamenáva všetky aktíva a pasíva, a taktiež aj príjmy a výdavky subjektu verejnej správy počas obdobia, na ktoré sa účty vzťahujú a vo chvíli keď sa uzatvárajú. Pri aktuálnom účtovníctve sa položky zaznamenávajú vo chvíli, keď sa vytvára, mení alebo zaniká ekonomická hodnota alebo vo chvíli, keď vznikajú, menia sa alebo zanikajú pohľadávky a záväzky. Na rozdiel od hotovostného účtovníctva kde sa transakcie zaznamenávajú vo chvíli keď je daná čiastka prijatá alebo zaplatená. Používania aktuálneho účtovníctva vo verejnom sektore je taktiež potrebné na zabránenie prípadnej manipulácii, ktorá je možná v hotovostnom účtovníctve a spočíva v tom, že platby je možné posunúť dopredu alebo odložiť na neskoršie obdobie pričom cieľom je zaznamenať túto transakciu v období, ktoré vyhovuje subjektu. Zavedením aktuálneho účtovníctva nejde o to, aby sa hotovostné účtovníctvo úplne zrušilo, nakoľko hotovostné účtovníctvo sa používa na plánovanie a kontrolu čerpania rozpočtov.

Pre potreby diplomovej práce sa budeme konkrétne venovať dvom štandardom týkajúcich sa zníženia hodnoty majetku v účtovníctve verejného sektora, a to štandardu *IPSAS 21 – Zníženie hodnoty majetku neurčeného na zabezpečenie príjmov verejného sektora* a *IPSAS 26 – Zníženie hodnoty majetku určeného na zabezpečenie príjmov verejného sektora*.

1.3 Zníženie hodnoty majetku podľa medzinárodných štandardov IPSAS

Zníženiu hodnoty majetku na medzinárodnej úrovni sa venujú štandardy *IPSAS 21 Zníženie hodnoty majetku neurčeného na zabezpečenie príjmov* a *IPSAS 26 – Zníženie hodnoty majetku určeného na zabezpečenie príjmov*. Strata zo zníženia

hodnoty, ktorá je výsledkom použitia medzinárodných štandardov pre verejný sektor predstavuje ekvivalent výsledku tvorby opravných položiek v účtovníctve Slovenskej republiky. Tieto štandardy podrobne identifikujú majetok, ktorý má zníženú hodnotu. Stanovujú indikátory naznačujúce zníženie hodnoty majetku, stanovujú východiska určujúce spätne získateľnú čiastku daného majetku, určujú spôsob vykazovania straty zo zníženia hodnoty a stanovujú indikátory, ktoré naznačujú, že daná strata by už nemusela existovať a určujú spôsob, akým sa vykáže zrušenie straty zo zníženia hodnoty majetku. Cieľom týchto štandardov je identifikácia aktíva, či ide o peňazotvorné alebo nepeňazotvorné aktívum, stanovenie postupov pre určenie zníženia hodnoty majetku a definovania ako túto stratu vykazovať. Štandardy taktiež definujú aj to, v akých prípadoch by účtovná jednotka mala zrušiť stratu zo zníženia hodnoty a stanovujú vykazovanie straty zo zníženia hodnoty v účtovnej závierke.

1.3.1 Rozsah pôsobnosti medzinárodných štandardov IPSAS 21 a IPSAS 26

Účtovná jednotka, ktorá zostavuje a predkladá účtovnú závierku na základe účtovníctva založeného na akruálnom princípe, použije štandard IPSAS 21 a IPSAS 26 pre zachytenie zníženia hodnoty majetku s výnimkou taxatívne vymenovaných položiek spomínaných štandardov, a to teda zásob (*IPSAS 12 – Zásoby*), majetku, ktorý vznikol zo zákazkovej výroby (*IPSAS 11 – Zákazková výroba*), finančných nástrojov (*IPSAS 15 – Finančné nástroje: zverejňovanie a prezentácia*), investícií do nehnuteľností oceňovaných reálnou hodnotou (*IPSAS 16 – Investície do nehnuteľností*), nehnuteľností, strojov a zariadení určených na zabezpečenie príjmov oceňovaných v precenených hodnotách (*IPSAS 17 – Nehnuteľnosti, stroje a zariadenia*), odložených daňových pohľadávok, majetku, ktorý vyplýva zo zamestnaneckých pôžitkov (*IPSAS 25 – Zamestnanecké požitky*), nehmotného majetku, ktorý je pravidelne preceňovaný na reálnu hodnotu, goodwillu, biologického majetku týkajúceho sa poľnohospodárskej činnosti (*IPSAS 27 – Poľnohospodárstvo*), dlhodobého majetku, ktorý účtovná jednotka klasifikovala ako držaný k predaju a iných aktív, u ktorých sú účtovné požiadavky na zníženie hodnoty začlenené v inom Medzinárodnom účtovnom štandarde pre verejný sektor.

Pre správne použitie štandardov IPSAS a pre potreby porovnateľnosti účtovných závierok je nevyhnutné, aby každý používateľ medzinárodných štandardov IPSAS porozumel danej problematike identicky. Medzinárodné účtovné štandardy pre verejný sektor jasne definujú základné termíny, ktoré sú obsiahnuté v týchto štandardoch. Potrebné definície pre správne pochopenie problematiky sa nachádzajú v prílohe I. záverečnej práce.

1.3.2 Definícia peňazotvorného aktíva

Peňazotvorné aktívum je také aktívum, ktorého prvotným cieľom je jeho držanie za účelom dosahovania výnosov, a teda generovania kladných peňažných tokov. V medzinárodných štandardoch pre verejný sektor sa stretneme s prekladom peňazotvorné aktívum preložené z anglického názvu Cash-generating assets. Aktívum vytvára kladné peňažné toky vtedy, keď je využívané spôsobom zodpovedajúcim takému aktívu, ktoré by bolo používané ziskovo orientovaným subjektom a dosahovalo by výnos. Držanie aktíva za účelom dosahovania výnosu poukazuje na to, že účtovná jednotka plánuje vyťažiť z aktíva kladné peňažné toky a získať tak výnos, ktorý odráža riziko spojené s držbou tohto aktíva. Držba aktíva sa dá rozdeliť do dvoch základných skupín, a to:

- aktívum, ktoré je držané s prvotným cieľom dosahovania výnosu. Vtedy hovoríme o peňazotvornom aktíve alebo
- aktívum, ktoré môže byť nepeňazotvorným, ak by výnos mohol byť prerušovaný alebo vytváraný v priebehu určitého účtovného obdobia.

V nasledujúcich prípadoch zobrazíme rozdiel medzi peňazotvornými a nepeňazotvornými aktívami. Táto časť identifikácie aktív je veľmi podstatná pri voľbe vhodného medzinárodného štandardu IPSAS, nakoľko v praxi nie je vždy jednoznačné a zreteľne známe o aké aktívum ide. Často sa stretávame s prípadmi, kedy účtovná jednotka verejného sektoru môže mať v držbe aktívum s prvotným cieľom generovať kladné peňažné toky, aj keď väčšina jeho aktív nie je držaná za týmto účelom. Napríklad ak nemocnica, ktorá v bežnej situácii disponuje nepeňazotvornými aktívami stavia budovu, pri ktorej predpokladá, že návštevníci budú iba platiaci pacienti. V danom prípade je budova peňazotvorné aktívum, nakoľko má predpoklad generovať kladné peňažné toky. V niektorých prípadoch, môže aktívum vytvárať kladné peňažné toky, aj keď prvotný cieľ držby tohto aktíva bol za účelom poskytovania služieb. Napríklad prevádzka na likvidáciu odpadu od subjektov verejnej správy, ktorá môže v malom rozsahu fungovať aj pre komerčnú likvidáciu odpadu od súkromných subjektov za odplatu. V danom prípade tvorí likvidácia odpadu súkromných subjektov zanedbateľnú časť aktivity prevádzky a aktíva, ktoré vytvárajú peňažné toky sa nedajú odčleniť od nepeňazotvorných aktív. Opačná situácia môže nastať ak aktívum, ktoré vytvára peňažné toky je zároveň používané aj pre nepeňazotvorné účely. Predstavme si nemocnicu z prvého príkladu. Nemocnica má napríklad pätnásť oddelení, z ktorých trinásť používa výlučne pre platiacich pacientov na komerčnej báze a zvyšné dve používa pre neplatiacich pacientov. Pacienti všetkých

oddelení používajú spoločné priestory a vybavenie nemocnice, ako napríklad vybavenie operačnej sály. Na určenie toho, ktorý účtovný štandard účtovná jednotka použije sa vyžaduje úsudok. Účtovná jednotka je povinná vypracovať a zverejniť kritéria pre použité úsudku, ktoré budú v súlade s definíciou peňazotvorných a nepeňazotvorných aktív podľa IPSAS 21.16 až IPSAS 21.20. V konkrétnom prípade je nepeňazotvorná zložka nevýznamná v rámci celku, a tak účtovná jednotka použije štandard, ktorý sa zoberá majetkom určeným na zabezpečenie príjmov, a to konkrétne IPSAS 26. V niektorých prípadoch nemusí byť jasné, či prvotným cieľom držania aktíva je alebo nie je dosahovanie kladných peňažných tokov. V takýchto prípadoch je nutné posúdiť významnosť peňažných tokov z daných aktív.

1.3.3 Identifikácia majetku, ktorý môže mať zníženú hodnotu

Základným problémom, ktorý musí účtovná jednotka pri dlhodobom majetku riešiť je identifikácia majetku, ktorý môže mať zníženú hodnotu. Zníženie hodnoty majetku podľa štandardov IPSAS 21 a IPSAS 26 predstavuje také zníženie budúcich ekonomických úžitkov aktíva, ktoré presahuje rámec systematického uznávania zníženia budúcich peňažných tokov. Aktívum má zníženú hodnotu vtedy, keď účtovná hodnota tohto aktíva prevyšuje spätné ziskateľnú čiastku. To platí v prípade, že hodnota v ktorej je aktívum vykázané v súvahe, po zohľadnení doposiaľ zaúčtovaných oprávok a všetkých strát zo zníženia hodnoty je vyššia, ako spätné ziskateľná čiastka tohto aktíva. Napríklad špeciálne zariadenie pre výcvik členov hasičského zboru, ktoré sa už ďalej nevyužíva z dôvodu zrušenia hasičskej stanice v danej lokalite. Vzhľadom na špecializované vybavenie takéhoto zariadenia a umiestnenia mimo mesta je len nízka pravdepodobnosť ďalšieho prenájmu alebo predaja takéhoto zariadenia. Aktívum, nie je naďalej schopné vytvárať peňažné toky z predaja alebo prenájmu a preto sa aktívum považuje za majetok so zníženou hodnotou, lebo nie je naďalej schopné poskytovať mestu využiteľný potenciál.

Priamo v štandardoch IPSAS sa od účtovnej jednotky nevyžaduje pravidelné znižovanie hodnoty majetku, avšak uvádza sa povinnosť vyhodnotiť existenciu náznaku zníženia hodnoty majetku. Ak účtovná jednotka zistí náznak zníženia hodnoty, je povinná odhadnúť spätné ziskateľnú čiastku daného aktíva a následne ju porovnať s jeho účtovnou hodnotou.

Pri *peňazotvorných aktívach* štandard IPSAS 26.33 opisuje výnimku, kedy musí účtovná jednotka testovať nehmotné aktíva, ktorým nie je možné určiť dobu použiteľnosti. Zníženie ich hodnoty v takýchto prípadoch sa stanovuje pomocou ročného porovnávania ich účtovnej

hodnoty s ich spätné získateľnou čiastkou. Tento test možno vykonávať kedykoľvek počas účtovného obdobia za predpokladu, že bude uskutočnený vždy v rovnakom období. Každé nehmotné aktívum môže byť testované počas roka v odlišnom čase. Pri zhodnocovaní, či existuje náznak, že aktívum môže mať zníženú hodnotu sa účtovná jednotka riadi minimálne náznakmi podľa štandardu IPSAS 21 ods. 27. pre nepeňazotvorné aktíva, alebo štandardu IPSAS 26 ods. 25. pre peňazotvorné aktíva. Avšak, v týchto odsekoch sú spomenuté len niektoré náznaky ako špecifické ukazovatele na zníženie hodnoty. Žiadny zoznam nie je úplne vyčerpávajúci a účtovná jednotka musí niektoré situácie riešiť individuálne.

- *Externé informačné zdroje*

- a) Ukončenie dopytu po nepeňazotvornom aktíve alebo potreby poskytovaných služieb pomocou daného aktíva. Napríklad, ak bola autobusová stanica pri miestnej bani uzatvorená z dôvodu nedostatku cestujúcich, v dôsledku vytlačenia celej kapacity bane.
- b) Počas obdobia nastali alebo je predpoklad, že v blízkej dobe nastanú významné dlhodobé zmeny s nepriaznivým dopadom na účtovnú jednotku. A to zmeny v technologickom alebo právnom prostredí, poprípade v dôsledku vládnej politiky v štáte, v ktorom účtovná jednotka pôsobí. Využitelnosť aktíva môže byť v dôsledku technologických zmien znížená natoľko, že aktívum bude nepoužiteľné. Napríklad, ak bol vyvinutý nový softvér, ktorý dokáže využívať výkon zariadenia mnohonásobne efektívnejšie a tým spracovať väčší objem procesov. V takomto prípade sa hodnota starého softvéru zníži na minimum, nakoľko je neefektívne používať starý softvér a účtovná jednotka je nútená svoje zariadenie aktualizovať. Využitelný potenciál aktíva môže byť, taktiež znížený v dôsledku zmien zákonov alebo nariadení. Napríklad zavedenie nových emisných noriem pre automobil alebo sprísnenie noriem ochrany životného prostredia.
- c) Ak pri peňazotvornom aktíve narástli trhové úrokové sadzby alebo iné trhové miery výnosnosti investície, čo bude mať za následok zmenu diskontnej sadzby použitej pri výpočte hodnoty z užitia a významné zníženie spätné získateľnej čiastky.

- *Interné informačné zdroje*

- a) Existencia dôkazov o fyzickom poškodení aktíva. Napríklad zistenie, že budova má narušenú statiku a v dôsledku tohto zistenia sa nemôže ďalej využívať a musí byť vysídlená alebo narušenie časti priehrady, v ktorej už naďalej nemôže byť zhromažďovaná voda.
- b) Počas obdobia nastali alebo je predpoklad, že v blízkej dobe nastanú dlhodobé zmeny s nepriaznivým dopadom na účtovnú jednotku v rozsahu alebo v spôsobe, ako sa majetok

používa, alebo sa bude používať. V týchto zmenách je zahrnuté vyradenie aktíva z prevádzky, plány na uskutočnenie alebo reštrukturalizáciu činností, v ktorých je aktívum používané alebo plány na vyradenie majetku v predčasnom termíne ako bolo očakávané. Majetok má stále svoj využiteľný potenciál, avšak dlhodobé zmeny majú nepriaznivý dopad na rozsah, v ktorom je majetok používaný.

- c) Rozhodnutie účtovnej jednotky o zastavení výstavby aktíva pred jeho dokončením alebo pred dosiahnutím stavu jeho použiteľnosti. Napríklad výstavba kultúrneho domu v meste, ktorá bola plánovaná v období nárastu populácie mesta a bola projektovaná pre 800 ľudí, nebola dostavaná z dôvodu zastavenia rastu populácie a zistenia, že tak veľká budova nebude využívaná.
- d) Vnútroorganizačné účtovníctvo poskytuje dôkaz naznačujúci zhoršenie využiteľnosti výkonnosti aktíva, než bolo predpokladané.

Dopyt po službách môže pochopiteľne kolísat, a to môže ovplyvniť rozsah použitia majetku určeného na zabezpečenie príjmov. Zníženie dopytu, však nemusí nevyhnutne naznačovať aj zníženie hodnoty tohto aktíva. Účtovná jednotka začne uvažovať, o znížení hodnoty aktíva až v momente, kedy sa dopyt po službách zastaví alebo klesne na tak nízku úroveň, že nie je rentabilné reagovať na takýto dopyt. V takomto prípade, by mala účtovná jednotka reagovať inak, ako poskytnutím aktíva, ktoré je testované na zníženie hodnoty.

Náznaky uvádzané v predchádzajúcej časti diplomovej práce nie sú úplne vyčerpávajúce. Existujú aj iné náznaky toho, že aktívum môže mať zníženú hodnotu. Takáto existencia je schopná viesť k odhadovaniu spätne získateľnej čiastky využiteľnosti daného aktíva účtovnou jednotkou. Napríklad každý z nasledujúcich náznakov môže byť indikátorom zníženia hodnoty:

- a) počas obdobia sa trhovú hodnotu aktíva znížila podstatne viac, ako bolo predpokladané v dôsledku plynutia času alebo bežného používania alebo
- b) nastalo významné dlhodobé zníženie dopytu alebo potreby služieb poskytovaných daným aktívom (nie však nutne zastavený alebo skoro zastavený dopyt).

Zmena takých parametrov, ako je dopyt po službe, rozsah alebo spôsob použitia, právne prostredie alebo následky vládnej politiky, naznačujú zníženie hodnoty iba v tom prípade, ak by takáto zmena bola podstatná a viedla by k nepriaznivému dopadu na účtovnú jednotku v dlhodobom horizonte. Taktiež zmena technologického prostredia, ktoré naznačuje, že aktívum môže byť zastarane, ako aj zmena účelu používania počas obdobia využiteľnosti aktíva si vyžaduje testovanie na zníženie hodnoty. Napríklad budova, ktorá bola používaná na edukatívne účely prejde zmenou, z dôvodu nedostatku študentov, a bude používaná

ako skladové priestory. Pri posudzovaní, či došlo k zníženiu hodnoty je nutné, aby účtovaná jednotka odhadovala zmeny využiteľnosti potenciálu aktíva v dlhodobom horizonte. Toto dokazuje skutočnosť, že zmeny treba predpokladať v kontexte dlhodobého používania daného aktíva. Očakávanie dlhodobého použitia aktíva sa môže v čase meniť, a tak odhad účtovnej jednotky, by mal byť vyjadrený ku každému dňu vykazovania.

Dôkaz z vnútroorganizačného účtovníctva, ktorý naznačuje predpoklad zníženej hodnoty nepeňazotvorného aktíva, sa vzťahuje ku schopnosti daného aktíva poskytovať tovar alebo služby, a nie k poklesu dopytu po tovare alebo službách poskytovaných pomocou tohto aktíva. Tento dôkaz zahrňuje existenciu vyšších nákladov na prevádzku a údržbu aktíva, ako bolo pôvodne predpokladané. Napríklad CT zariadenie v nemocnici v malom meste bude mať zníženú hodnotu, nakoľko náklady na chod a údržbu zariadenia prevyšujú pôvodne rozpočtované náklady účtovnej jednotky. Taktiež, to môže byť nižšia úroveň služby alebo výstupu poskytovaného prostredníctvom aktíva, ako bolo pôvodne predpokladané, najmä v dôsledku zlej prevádzkovej výkonnosti.

Pri peňazotvornom aktíve dôkazy z vnútropodnikového účtovníctva naznačujúce zníženie hodnoty aktíva spočívajú v existencii:

- a) peňažných tokov k nadobudnutému aktívu alebo následnej potrebe peňažných prostriedkov slúžiacich k užívaniu alebo údržbe daného aktíva za predpokladu, že výška prognózovaných peňažných tokov bola nižšia ako v realite,
- b) a horšej výnosnosti aktíva, ako bolo účtovnou jednotkou predpokladané.

Významné zvyšovanie prevádzkových nákladov aktíva, môže naznačovať neúčinnosť alebo neproduktívnosť tohto aktíva v porovnaní s predpokladom stanoveným na základe výrobných noriem výrobcu. Taktiež podstatné zvýšenie nákladov na údržbu môže naznačovať zvýšené náklady na zachovanie výkonnosti aktíva, na úrovni stanovenej jeho odhadovanou normou výkonnosti. Existencia indikátorov na zníženie hodnoty aktív môže tiež, znamenať potrebu prehodnotenia doby použiteľnosti aktív, ich odpisovú metódu, prípadne zostatkovú hodnotu, a to aj v prípade, že nebola zaúčtovaná žiadna strata zo zníženia hodnoty aktív.

1.3.4 Východiska pre vyčíslenie spätne získateľnej čiastky

Štandard IPSAS 21.40 definuje spätne získateľnú čiastku ako „vyššiu hodnotu spomedzi reálnej (férovej) hodnoty aktíva zníženej o náklady na predaj alebo hodnoty z užitia (súčasná hodnota).“ V prípade, že účtovná hodnota je nižšia, ako akákoľvek z týchto dvoch hodnôt,

účtovná jednotka neznižuje hodnotu aktíva. Ak jedna z týchto dvoch hodnôt bude presahovať účtovnú hodnotu aktíva, účtovná jednotka prejde k ďalším krokom, a to je určenie spätne ziskateľnej čiastky aktíva.

Schéma č. 1 Určenie spätne ziskateľnej čiastky

Hodnotu aktíva v ponímaní štandardu znižujeme v prípade, ak zistíme, že účtovná hodnota je vyššia ako spätne ziskateľná čiastka

Spätne ziskateľná čiastka je vyššia z hodnôt

Hodnota z užitia
(súčasná hodnota)

Reálna hodnota
znížená o náklady na
predaj

Zdroj: Vlastné spracovanie

Reálna hodnota znížená o náklady na predaj môže byť dokonca stanovená aj v prípade, ak nie je aktívum obchodované na aktívnom trhu. V prípadoch, keď nie je možné určiť reálnu hodnotu zníženú o náklady na predaj je účtovná jednotka povinná na určenie spätne ziskateľnej čiastky použiť hodnotu z užitia daného aktíva. Ak ide o prípad aktív držaných do splatnosti a účtovná jednotka nemá podozrenie, že hodnota z užitia výrazne prevyšuje jeho reálnu hodnotu zníženú o náklady na predaj, tak účtovná jednotka stanoví spätne ziskateľnú čiastku na základe reálnej hodnoty aktíva, a to z dôvodu, že hodnota z užitia pozostáva z čistých príjmov predaja. Pre mnohé nepeňazotvorné aktíva verejného sektora, ktoré sú v držbe trvalo za účelom poskytovania špecializovaných služieb verejnosti je však, hodnota užitia pravdepodobne vyššia ako jeho reálna hodnota znížená o náklady na predaj. Spätne ziskateľná čiastka sa stanovuje pre jednotlivé aktíva s výnimkou tých, ktoré netvoría samostatné príjmy nezávislé na príjmoch ostatných aktív alebo skupiny aktív. V danom prípade sa spätne ziskateľná čiastka stanovuje pre danú peňazotvornú jednotku, ku ktorej aktívum náleží.

1.3.5 Reálna hodnota znížená o náklady na predaj

„Reálna hodnota znížená o náklady na predaj je suma, ktorá by bola získaná z predaja aktíva v nezávislej transakcii medzi informovanými a ochotnými stranami znížená o náklady

na predaj.“⁶ Náklady na predaj predstavujú dodatočné náklady, ktoré priamo súvisia s predajom aktíva s výnimkou finančných nákladov a nákladov na daň z príjmu. Medzi takéto náklady môžeme zaradiť napríklad právne náklady, náklady na kolky a rôzne poplatky, náklady na odstránenie majetku, ale aj náklady súvisiace s uvedením majetku do stavu potrebného na predaj. Medzinárodný štandard IPSAS 21 priamo nedefinuje podrobné usmernenie ako vypočítať reálnu hodnotu zníženú o náklady na predaj, ale namiesto toho poskytuje akúsi hierarchiu preferovaných zdrojov na získanie tejto hodnoty. Najvhodnejším dôkazom je cena uvádzaná v záväznej kúpno-predajnej zmluve, ďalej je to trhovú cenu predávaného aktíva obchodovaného na aktívnom trhu alebo suma získaná z predaja majetku.

Ak sa stretneme so situáciou, kedy záväzná zmluva o predaji neexistuje, môžeme reálnu hodnotu zníženú o náklady na predaj stanoviť na základe trhovej ceny, taktiež zníženej o náklady na predaj aktíva. Táto možnosť je k dispozícii iba v prípade, ak je aktívum obchodované na aktívnom trhu. Trhovú cenu predstavuje zvyčajne ponuková cena rovnakého alebo veľmi podobného aktíva. Avšak, ak účtovná jednotka nemá k dispozícii cenu zo záväznej zmluvy a aktívum nie je obchodované na aktívnom trhu, použije pre odhad reálnej hodnoty všetky dostupné informácie, ktoré môže získať pri predaji majetku ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. V rámci tohto odhadu by mala účtovná jednotka zohľadniť a integrovať všetky nedávne transakcie, týkajúce sa podobných aktív za predpokladu, že medzi dátumom tejto transakcie a dátumom, ku ktorému sa tvorí odhad, nenastali žiadne významne ekonomické zmeny na trhu. Štandard IPSAS 21 teda predpisuje, že reálna hodnota znížená o náklady na predaj, by mala byť posúdená pomocou týchto prístupov v poradí, pričom väčšinou sa používa tretia metóda, nakoľko je najjednoduchšia na odhad.

1.3.6 Hodnota z užitia

Podľa štandardu IPSAS 21 je hodnota z užitia nepeňazotvorného aktíva definovaná ako „*súčasná hodnota zostávajúceho využiteľného potenciálu aktíva*“, ktorá je stanovená buď pomocou prístupu odpisovania z reprodukčných nákladov alebo prístupu nákladov obnovy alebo môže účtovná jednotka použiť aj prístup využiteľných jednotiek. Ide o hodnotu, ktorú účtovná jednotka očakáva, že jej aktívum prinesie, počas doby jeho používania. Bližšej charakteristike prístupov určenia hodnoty z užitia a využítí v praxi

⁶ IFRS 13

sa budeme venovať v tretej časti diplomovej práce. Rozhodovanie, ktorý prístup účtovná jednotka použije, závisí od dostupnosti údajov a na povahe aktíva, ktorého hodnota sa znižuje.

Podľa IPSAS 26.40 musí byť pri výpočte hodnoty z užitia *peňazotvorného aktíva* minimálne „*zohľadnený očakávaný odhad budúcich peňažných tokov získaných z aktíva, a tiež aj očakávanie možných odchýlok vzniknutých v pláne budúcich peňažných tokov, vyjadrenie časovej hodnoty peňazí na základe trhovej bezrizikovej úrokovej sadzby, cena neistoty plynúca z používania aktíva a ďalšie faktory, ktoré by účastníci trhu zohľadnili pri oceňovaní budúcich peňažných tokov.*“ Tieto prvky môžu byť premietnuté, buď do hodnoty peňažných tokov alebo do výšky diskontnej sadzby. Ak by účtovná jednotka na vyjadrenie očakávaných možných odchýlok v čiastke alebo časovom priebehu budúcich peňažných tokov, použila ktorýkoľvek z menovaných prístupov, výsledok by vždy reflektoval očakávanú súčasnú hodnotu budúcich peňažných tokov, to znamená vážený priemer všetkých možných výsledkov. V praktickej časti sa budeme podrobnejšie venovať použitiu techník súčasnej hodnoty, slúžiacich k vyčísleniu hodnoty z užitia. Pri stanovení odhadu hodnoty z užitia aktíva postupujeme v dvoch krokoch. Prvým krokom je odhad budúcich peňažných príjmov a výdavkov súvisiacich s ďalším využívaním aktíva a jeho vyradením. Následne sa v druhom kroku tieto peňažné toky diskontujú vhodnou sadzbou.

1.3.7 Odhady budúcich peňažných tokov

Účtovná jednotka musí podľa IPSAS 26 odseku 46 a) „*vytvárať plány peňažných tokov na základe rozumných a podložiteľných predpokladov vyjadrujúcich najlepší odhad ekonomických podmienok, ktoré existujú v celej zostávajúcej dobe použiteľnosti aktíva.*“ Odhad budúcich peňažných tokov musí byť založený na najnovších finančných rozpočtoch a prognózach schválených manažmentom, pričom musí abstrahovať od peňažných prostriedkov alebo príjmov plynúcich z budúcich reštrukturalizácií a z budúcich plánovaných zvýšení výkonnosti aktíva. Taktiež musí účtovná jednotka posúdiť príčinu vzniku rozdielov medzi minulými plánmi peňažných tokov a súčasnými plánmi, pričom je potrebné zaistiť, aby podklady, podľa ktorých boli zostavované budúce peňažné toky, boli v súlade so skutočnými výsledkami účtovnej jednotky. Takéto porovnávanie predchádzajúcich odhadov peňažných tokov s aktuálnymi odhadmi peňažných tokov sa tvorí ako súčasť posúdenia primeranosti svojich predpokladov, a to najmä vtedy, ak sa v minulosti odhalilo, že prognózy peňažných tokov boli nadhodnocované alebo podhodnocované.

Výsledky minulých odchýlok, by teda mali byť zahrnuté do najnovších prognóz a v prípade, že k tomu nedošlo, účtovná jednotka by mal v zmysle štandardov IPSAS 21 vykonať potrebné úpravy prognóz peňažných tokov. Potrebnou súčasťou je, aby účtovná jednotka pri odhadoch zahrnula aj režijné náklady, ktoré je možné priamo priradiť k používaniu daného aktíva, a v prípade, ak je potrebné vynaložiť finančné prostriedky na likvidáciu tohto aktíva na konci jeho doby použiteľnosti, je tiež potrebné v prognózach počítat aj s týmito výdavkami. Zostavenie prognóz na odhad budúcich peňažných tokov by nemalo byť na obdobie dlhšie ako je 5 rokov, nakoľko zvyčajne nie sú k dispozícii potrebné podklady na určenie odhadov pre tak dlhé obdobie. Ak sa účtovná jednotka rozhodne pre zostavenie prognóz na dlhšie obdobie použije extrapoláciu najaktuálnejších výpočtov s použitím stálej alebo klesajúcej miery rastu. Táto miera rastu nesmie prekračovať dlhodobú priemernú mieru rastu pre výroby, odvetvia alebo krajiny, v ktorých účtovná jednotka pôsobí alebo trh, v ktorom je aktívum používané. Pri odhadoch je nutné robiť pravidelnú revíziu zostavených plánov a porovnávať ich so skutočnosťou. V prípade odchýlok musí účtovná jednotka zahrnúť do budúcich plánov peňažných tokov. Odhady budúcich peňažných tokov podľa IPSAS 26 odsek 52 zahŕňajú:

- a) *„plány peňažných príjmov z pokračujúceho užitia aktíva,*
- b) *plány peňažných výdajov, ktoré nevyhnutné vznikli pri vytváraní peňažných príjmov z pokračujúceho užívania aktíva, a ktoré môžu byť priznané a priradené na rozumnom a konzistentnom základe danému aktívu,*
- c) *prípadne čisté peňažné toky prijaté (alebo zaplatené) pri predaji aktíva na konci jeho použiteľnosti.“*

Odhad budúcich peňažných tokov a diskontných sadzieb vyjadrujú predpoklady o cenových nárastoch, spôsobených všeobecnou infláciou. V prípade, ak je dopad cenových nárastov spôsobený všeobecnou infláciou zahrnutý v diskontnej sadzbe, budúce peňažné toky sa budú odhadovať na nominálnom základe. Ak tento dopad nie je zahrnutý v diskontnej sadzbe, odhad budúcich peňažných tokov je tvorený na reálnom základe, ktorý zahŕňa budúce špecifické nárasty alebo poklesy cien.

Jedným z ďalších prístupov je, ak sú budúce peňažné toky odhadované v cudzej mene, potom aj odhad je v mene, v ktorej budú vytvárané a následne diskontované za použitia diskontnej sadzby prislúchajúcej meny. Diskontná sadzba predstavuje sadzbu pred zdanením, ktorá vyjadruje aktuálne trhové zhodnotenie časovej hodnoty peňazí a rizík, ktoré sú špecifické pre dané aktívum, a o ktoré neboli upravené odhady budúcich peňažných tokov. Diskontná sadzba nemusí byť vždy dostupná priamo z trhových informácií.

V takomto prípade, môže účtovná jednotka použiť napríklad vážený priemer nákladov na kapitál účtovnej jednotky, stanovený technikou ako je napríklad CAPM (Capital Asset Pricing Model) alebo prírastkovú pôžičkovú úrokovú sadzbu účtovnej jednotky, poprípade iné trhové úrokové sadzby.

1.3.8 Peňazotvorná jednotka

V definíciách v prílohe č. 1 sme peňazotvornú jednotku definovali ako „*najmenšiu zistenú skupinu aktív držanú s cieľom dosiahovania zisku, ktorá vytvára peňažné toky pri stálom užívaní.*“ Pri identifikácii peňazotvornej jednotky je potrebný úsudok účtovnej jednotky. Ak účtovná jednotka nemôže odhadnúť spätne ziskateľnú čiastku samotného aktíva, potom je dané aktívum zaradené do skupiny aktív, s ktorými spolu vytvárajú peňažné toky. Následne účtovná jednotka stanoví spätne ziskateľnú čiastku takejto peňazotvornej jednotky. Spätne ziskateľná čiastka jednotlivého aktíva nemôže byť stanovená, v prípadoch ak hodnota z užitia aktíva nemôže byť odhadnutá ako blízka jeho reálnej hodnote zníženej o náklady na predaj alebo, ak aktívum nie je schopné vytvárať peňažné toky. Z tohto dôvodu, môže byť hodnota z užitia, a tým pádom aj spätne ziskateľná čiastka stanovená len pre peňazotvornú jednotku aktíva.

Peňažné príjmy vyjadrujú také príjmy peňažných prostriedkov alebo peňažných ekvivalentov, ktoré sú získané od strán mimo účtovnej jednotky. Ak vedenie určuje, či sú peňažné príjmy z aktíva alebo skupiny aktív výrazne nezávislé na peňažných príjmoch z iných aktív, účtovná jednotka berie do úvahy rôzne faktory napríklad ako, vedenie dohliada na činnosť účtovnej jednotky alebo ako rozhoduje o ponechaní, či vyradení aktíva.

Aktívum alebo skupina aktív, pre ktoré existuje aktívny trh, je automaticky identifikovaná ako peňazotvorná jednotka, a to dokonca aj v prípade, ak niektoré alebo všetky výstupy poskytované týmto aktívom sú použité vnútroorganizačne, v rámci účtovnej jednotky. Účtovná hodnota peňazotvornej jednotky musí byť stanovená totožným spôsobom ako bola určená jej spätne ziskateľná čiastka a zahrňuje, len hodnotu takých aktív, ktoré môžu byť priamo alebo na rozumnom a konzistentnom základe priradené peňazotvornej jednotke. Zároveň musí byť isté, že takéto aktíva budú tvoriť peňažné príjmy, ktoré budú použité pri určení hodnoty z užitia peňazotvornej jednotky. Naopak, účtovná hodnota nezahrňuje účtovnú hodnotu akéhokoľvek uznaného záväzku s výnimkou prípadu, kedy nemôže byť určená účtovná hodnota bez zohľadnenia tohto záväzku. Takáto výnimka môže nastať vtedy, ak by pri predaji peňazotvornej jednotky bolo požadované prevziať aj záväzky s ním súvisiace. N dosiahnutie zmysluplného porovnania medzi účtovnou

hodnotou takejto peňazotvornej jednotky, a jej spätne získateľnou čiastkou, účtovná hodnota záväzku pri určovaní hodnoty z užitia a účtovnej hodnoty bude odpočítaná. Z praktických dôvodov sa spätne získateľná čiastka, často určuje po zohľadnení aktív, ktoré netvorí súčasť peňazotvornej jednotky alebo záväzkov, ktoré boli už zachytené v účtovnej závierke. V takýchto prípadoch je účtovná hodnota peňazotvornej jednotky navýšená účtovnou hodnotou týchto aktív, a znížená účtovnou hodnotou takýchto záväzkov.

1.3.9 Uznatie, vyčíslenie a zrušenie straty zo zníženia hodnoty

Strata zo zníženia hodnoty predstavuje zníženie účtovnej hodnoty aktíva na jeho spätne získateľnú čiastku za predpokladu, že spätne získateľná čiastka využiteľnosti aktíva je nižšia, ako jeho účtovná hodnota. V prípade, ak by bola odhadovaná čiastka straty zo zníženia hodnoty vyššia, ako jeho účtovná hodnota, účtovná jednotka môže uznať záväzok, len vtedy, ak je to požadované iným štandardom IPSAS. Účtovná hodnota tohto aktíva sa zníži na nulu napríklad, v prípade vojenského zariadenia, ktoré z technických dôvodov nemôže byť naďalej využívané a zákon požaduje jeho odstránenie. V danom prípade sa účtovná jednotka riadi podľa štandardu *IPSAS 19 Rezervy, podmienené záväzky a podmienené aktíva* a je povinná vytvoriť rezervu na náklady spojené s demoláciou. Strata zo zníženia hodnoty musí byť uznaná bezprostredne, a to výsledkovo. Následne po uznaní straty zo zníženia hodnoty, účtovná jednotka upraví odpisy alebo amortizáciu, v prípade nehmotného majetku, pre budúce obdobia tak, aby bola účtovná hodnota aktíva zachytená v aktuálnej hodnote pre výpočet odpisov zostávajúceho obdobia. Strata zo zníženia hodnoty peňazotvornej jednotky je uznaná len vtedy, ak spätne získateľná čiastka celej peňazotvornej jednotky je menšia, ako jej účtovná hodnota. Takáto strata musí byť priradená aktívu, ktorého súčasťou je peňazotvorná jednotka, tak aby znižovala účtovnú hodnotu aktív jednotky na pomernom základe podľa účtovnej hodnoty, v akej je toto aktívum v jednotke zastúpené.

Čiastka straty zo zníženia hodnoty, ktorá by bola za bežných okolností priradená danému aktívu, sa musí v prípade peňazotvornej jednotky priradiť pomerne iným aktívam tejto jednotky. V prípade situácie, že časť aktíva tvoriaceho peňazotvornú jednotku tvorí nepeňazotvorné aktívum, ktoré je posudzované podľa štandardu IPSAS 21, podiel účtovnej hodnoty nepeňazotvorného aktíva sa priradí k účtovnej hodnote celej jednotke aktív, ešte pred odhadom jej spätne získateľnej čiastky. Účtovná hodnota tohto nepeňazotvorného aktíva reflektuje, k dátumu vykázania všetky straty zo zníženia hodnoty, ktoré boli určené na základe požiadaviek IPSAS 21.

Zrušenie straty zo zníženia hodnoty majetku

Účtovná jednotka je povinná posúdiť, ku každému dňu vykazovania, existenciu indikátorov toho, či strata zo zníženia hodnoty, ktorá bola uznaná v predchádzajúcich obdobiach je relevantná aj v danom období. Ak existuje akýkoľvek náznak, účtovná jednotka odhaduje spätne získateľnú čiastku využiteľnosti daného aktíva.

Pri posudzovaní existencie náznaku toho, že strata zo zníženia hodnoty uznaná v minulých obdobiach u daného aktíva nemusí už ďalej existovať alebo môže byť znížená, účtovná jednotka zváži minimálne nasledujúce náznaky:

- *Externé informačné zdroje*

- a) Obnovenie dopytu po aktíve alebo potreby poskytovaných služieb pomocou daného aktíva.
- b) Počas obdobia nastali významné dlhodobé zmeny s nepriaznivým dopadom na účtovnú jednotku. A to zmeny v technologickom alebo právnom prostredí, poprípade v dôsledku vládnej politiky, v ktorom účtovná jednotka pôsobí.

- *Interné informačné zdroje*

- a) Vnútroorganizačné účtovníctvo poskytuje dôkaz o tom, že využiteľná výkonnosť aktíva bude podstatne vyššia, ako bolo predpokladané.
- b) Počas účtovného obdobia došlo k významným dlhodobým zmenám, ktoré priaznivo ovplyvňujú účtovnú jednotku.
- c) Rozhodnutie účtovnej jednotky o pokračovaní výstavby aktíva, ktoré bolo predtým zastavené.

Účtovná jednotka môže zistiť aj iné náznaky zrušenia straty zo zníženia hodnoty, pri ktorých bude nútená opäť odhadnúť spätne získateľnú čiastku využiteľnosti aktíva. Napríklad, ak sa zistí podstatný nárast trhovej hodnoty aktíva alebo významný dlhodobý nárast dopytu služieb poskytovaných daným aktívom. Pri objavení náznaku, že v minulosti uznaná strata zo zníženia hodnoty aktíva nemusí byť naďalej relevantná alebo, môže byť vyčíslená v nižšej hodnote, tak účtovná jednotka musí preskúmať dané aktívum a upraviť zostávajúcu dobu použiteľnosti, metódu odpisovania (amortizácie) alebo zostatkovú hodnotu v súlade so štandardom prislúchajúcim tomuto aktívu, a to dokonca aj v prípadoch, kedy nie je zrušená strata zo zníženej hodnoty.

Strata zo zníženia hodnoty, ktorá bola uznaná v minulosti, môže byť zrušená len za podmienky, že došlo k zmene v odhadoch, ktoré boli použité pri stanovení spätne získateľnej čiastky využiteľnosti aktíva od momentu uznania poslednej straty zo zníženia hodnoty. Pri potvrdení daného prípadu, účtovná hodnota bude zvýšená na spätne získateľnú

čiasťku využiteľnosti aktíva. Nárast účtovnej hodnoty aktíva plynúceho zo zrušenia straty zo zníženej hodnoty nemôže prevyšovať účtovnú hodnotu, ktorá by bola stanovená, ak by v minulosti nebola uznaná žiadna strata zo zníženia hodnoty tohto aktíva. Účtovná jednotka musí po uznaní zrušenia straty zo zníženia hodnoty aktíva upraviť jeho výšku odpisov (amortizácie) pre nasledujúce obdobia tak, aby reflektovala aktuálnu účtovnú hodnotu zníženú o zostatkovú hodnotu, ak existuje.

2 Cieľ práce, metodika práce a metódy skúmania

Hlavným cieľom diplomovej práce je detailná analýza zníženia hodnoty majetku určeného a neurčeného na zabezpečenie príjmov, z hľadiska obsahového vymedzenia, oceňovania, vykazovania a prezentovania v účtovnej závierke subjektov verejného sektora, podľa medzinárodnej úpravy reprezentovanej Medzinárodnými účtovnými štandardmi pre verejný sektor IPSAS. Dôležitým krokom na dosiahnutie požadovaných výsledkov bolo určenie postupu písania záverečnej práce. V rámci postupu písania záverečnej práce bolo potrebné vyhľadať všetky dostupné zdroje potrebné na spracovanie tejto problematiky. V záverečnej práci sme využili ako domácu, tak aj zahraničnú literatúru, pričom zahraničná literatúra bola zastúpená vo väčšej miere. Medzi najdôležitejšie zdroje potrebné pre písanie našej záverečnej práce patrili, *medzinárodné štandardy pre verejný sektor IPSAS* v ich poslednom aktuálnom vydaní. Po zoznámení sa s danou problematikou sme prešli k interpretácii získaných poznatkov, ktoré sme utriedili do jedného celku, pričom sme dodržali chronologický postup, podľa ktorého je potrebné postupovať pri vyčíslení zníženia hodnoty aktív vo verejnom sektore. V prvej kapitole sme sa zamerali na základné informácie o medzinárodných štandardoch IPSAS, a to najmä so zameraním na použité štandardy IPSAS 21 a IPSAS 26. Taktiež sme sa venovali aj zníženiu hodnoty majetku, podľa Slovenskej právnej úpravy a porovnávali sme ju s medzinárodnými štandardmi IPSAS. Najväčšiu časť prvej kapitoly záverečnej práce sme venovali zníženiu hodnoty majetku verejného sektora, práve podľa medzinárodných štandardov IPSAS a podrobne sme si charakterizovali majetok, ktorý môže mať zníženú hodnotu. Podstatnou súčasťou tejto kapitoly bolo aj priblíženie si problematiky určovania spätne získateľnej čiastky, nakoľko určenie spätne získateľnej čiastky je kľúčovým krokom k vyčísleniu zníženia hodnoty majetku verejného sektora. Tieto poznatky budeme ďalej v praktickej časti aplikovať na ilustratívnych príkladoch, a jednotlivé zistenia budeme kvôli prehľadnosti práce znázorňovať v schémach a tabuľkách.

Vo veľkej miere sme využívali aj metódu *analýzy* a to najmä v tretej kapitole diplomovej práce, kde sme si podrobne roznalyzovali jednotlivé kroky potrebné na výber správneho medzinárodného štandardu pre verejný sektor. Následne, sme na ilustratívnych príkladoch analyzovali, či ide o majetok, ktorý môže mať zníženú hodnotu. Najpodstatnejšiu časť tretej kapitoly tvoril samotný výpočet straty zo zníženia hodnoty majetku, pričom bolo potrebné skúmať, aké východiská pre určenie spätne získateľnej hodnoty si musíme zvoliť, a ktorý prístup máme na jednotlivých príkladoch použiť. Na ilustratívnych príkladoch

sme si demonštrovali, aký vplyv majú jednotlivé metódy a prístupy, o ktorých štandard pojednáva, na zníženie hodnoty aktíva v účtovníctve verejného sektora. V závere praktickej časti diplomovej práce sme vypočítané údaje z ilustratívnych príkladoch znázornili vo výkazoch účtovnej jednotky. V rámci, záverečnej kapitoly sme si zostavili účtovné prípady, na ktorých sme znázornili účtovanie zníženia hodnoty majetku verejného sektora, podľa platných predpisov slovenskej legislatívy.

3 Výsledky práce a diskusia

Zníženie hodnoty majetku vychádza z *akruálneho princípu a zásady opatrnosti*. Účtovná jednotka je povinná ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka prehodnotiť vhodnosť ocenenia aktív, a v prípade náznakov zníženia ich hodnoty musí vypočítať a vykázat stratu zo zníženia hodnoty. V tejto časti diplomovej práce podrobne ukážeme, ako musí účtovná jednotka postupovať, a to od identifikácie aktíva, až po zaúčtovanie a vykázanie straty zo zníženia hodnoty. Vzhľadom k skutočnosti, že z účtovných závierok subjektov verejnej správy na Slovensku, najmä z ich poznámok, a výročných správ verejného sektora sme nemohli získať dostatočné informácie na spracovanie našej diplomovej práce. Z tohto dôsledku, sme boli nútení prezentovať všetky potrebné procesy zníženia hodnoty na ilustratívnych príkladoch.

3.1 Rozdiel medzi peňazotvorným a nepeňazotvorným aktívom

Prvým dôležitým postupom v procese znižovania hodnoty majetku je prvotná identifikácia aktíva, a to určenie, či ide o peňazotvorné alebo nepeňazotvorné aktívum. Podľa daných zistení vieme určiť vhodný štandard IPSAS, a následne postupovať v ďalších krokoch. Danej problematike sme sa venovali v teoretickej časti, v kapitole 1.3.2. *Peňazotvorné aktívum* alebo majetok, ktorý účtovnej jednotke vytvára príjmy (preložené z anglického výrazu cash-generating asset) a je taký majetok, ktorý je primárne držaný za účelom dosahovania kladných peňažných tokov a aplikujeme naň medzinárodný účtovný štandard IPSAS 26. *Nepeňazotvorné aktívum* (z anglického výrazu non-cash-generating assets) je primárne účtovnou jednotkou držaný na to, aby poskytoval služby v oblastiach, o ktoré nemá súkromný sektor záujem, a to z dôvodu nedostatočnej ziskovosti alebo nerentability vynaložených prostriedkov. V účtovníctve verejného sektora je tento druh aktív vo väčšom zastúpení a aplikujeme naň medzinárodný účtovný štandard IPSAS 21. Na nasledujúcich ilustratívnych príkladoch určíme, podľa akého medzinárodného štandardu IPSAS by mala účtovná jednotka verejného sektora postupovať.

Ilustratívny príklad 1. *Mesto má vo svojom majetku bytový dom, ktorý prenajíma svojim obyvateľom, v rámci projektu sociálneho bývania určeného pre rodiny s nízkym alebo nedostatočným príjmom. Byty sú rodinám prenajímané za symbolické nájomné.*

Takéto aktíva neprinášajú mestu žiaden zisk, nakoľko sú prenajímané pod trhovú cenu, a dokonca, aj pod cenu nákladov spojených s týmto majetkom. Takéto aktívum generuje

podstatne nižšie peňažné toky, počas celej odhadovanej doby jeho životnosti, ako je aktuálna trhovú cena, a preto transakcia nie je považovaná za transakciu obchodného charakteru, ale skôr za službu, ktorú ponúka mesto svojim obyvateľom. Vzhľadom k tomu, sa na aktívum vzťahuje medzinárodný účtovný štandard IPSAS 21.

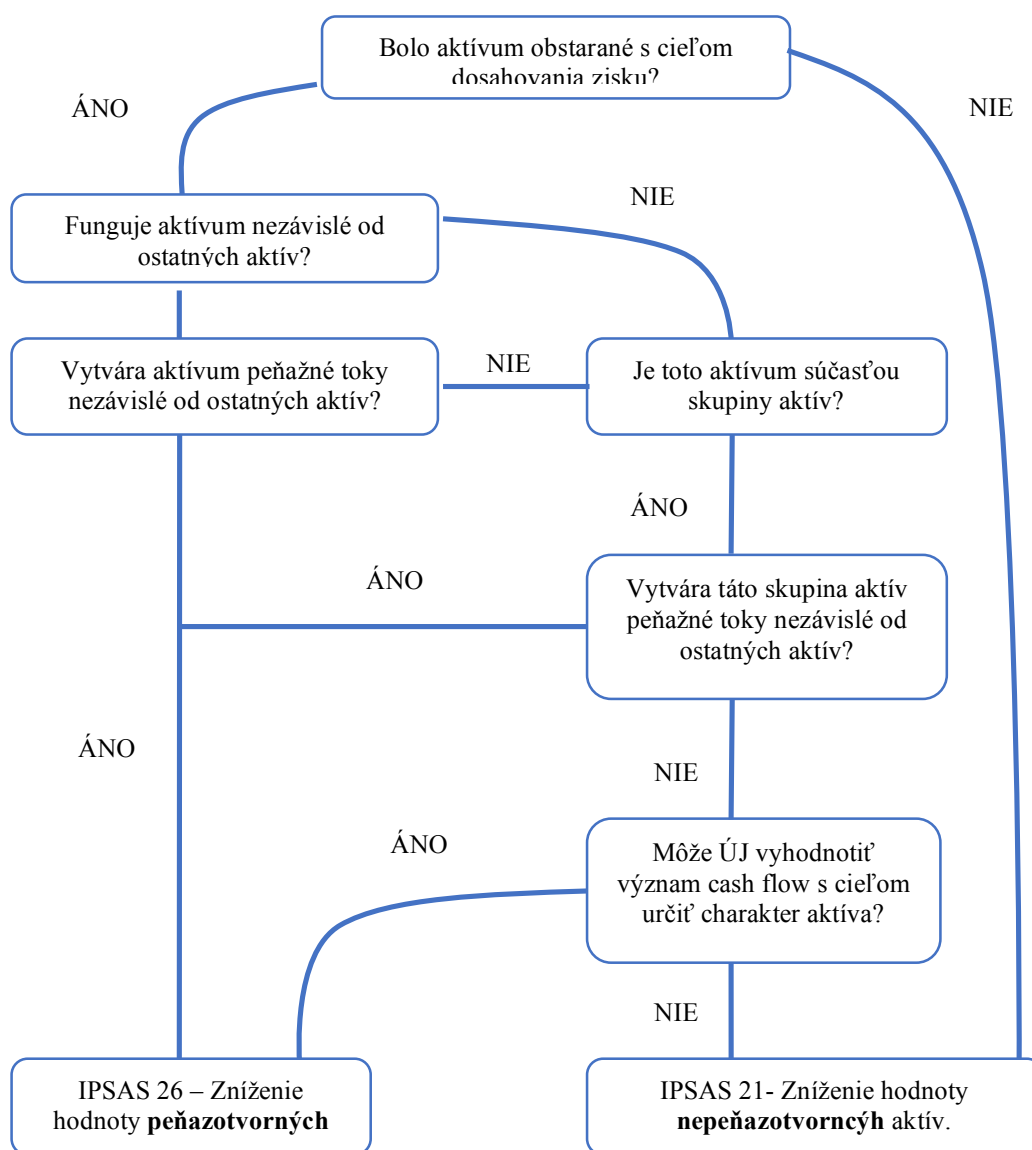
V ilustratívnom príklade 1. sme nasimulovali situáciu, pri ktorej sme mohli jednoznačne usúdiť použitie účtovného štandardu pre nepeňazotvorné aktíva. V nasledujúcom príklade budeme vychádzať z príkladu 1. ,ale s modifikáciou.

Ilustratívny príklad 2. *Mesto má vo svojom majetku bytový dom, ktorý v minulosti prenajímalo sociálnym rodinám.. Celý objekt zahŕňa 20 bytov. Kvôli zníženiu počtu sociálne slabších rodín sa mesto rozhodlo, že 15 bytov bude prenajímať za trhové ceny a zvyšných 5 bytov zostane prenajímaných, v rámci projektu sociálneho bývania určeného pre rodiny s nízkym alebo nedostatočným príjmom za symbolické nájomné.*

V tejto situácii má mesto v držbe aktíva, ktoré mu prinášajú zisk a tvoria peňažné toky. Aktívum je primárne určené za cieľom dosahovania ziskov, aj napriek tomu, že časť aktíva neprináša mestu zisk a tvorí nižšie peňažné toky, ako je aktuálna trhovú cena. Pre určenie toho, ktorý štandard ma účtovná jednotka použiť, sa vyžaduje úsudok a určenie, akou mierou prispieva aktívum k tvorbe peňažných tokov. Účtovná jednotka zistila, že aktívum musí preklasifikovať na peňazotvorné, nakoľko podľa ods. 71. medzinárodného účtovného štandardu IPSAS 21 existuje jasný dôkaz, že takéto preklasifikovanie je vhodné.

V predchádzajúcich ilustratívnych príkladoch sme znázornili adekvátne fakty, ktoré nás viedli k preklasifikácii aktíva z nepeňazotvorného na peňazotvorné, a tým pádom na zmenu použitia štandardov IPSAS, pri prípadnom znížení hodnoty týchto aktív. V nasledujúcej schéme sme definovali otázky, podľa ktorých by mala účtovná jednotka postupovať, pri prvotnej identifikácii aktíva. Účtovná jednotka v schéme postupuje zhora nadol a vylučovacou metódou si kladie jednotlivé otázky. Následne sa rozhodne, či pri znížení hodnoty aktíva bude postupovať podľa medzinárodného štandardu pre zníženie peňazotvorných (IPSAS 26) alebo nepeňazotvorných (IPSAS 21) aktív. Táto schéma je totožná pre oba druhy aktív, a tvorí prvý krok pri identifikácii aktíva.

Schéma č. 2 Výber vhodného štandardu

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

3.2 Identifikácia majetku, ktorého hodnota môže byť znížená

V kapitole 1.3.3 sme sa podrobne venovali teoretickému vymedzeniu interných a externých zdrojov informácií, vedúcich k zníženiu hodnoty majetku. Povinnosťou účtovnej jednotky je zhodnotenie existencie indikátorov zníženia hodnoty majetku minimálne raz za rok a to ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka. Indikátory interných a externých informačných zdrojov sú definované priamo v medzinárodných účtovných štandardoch pre verejný sektor, a to jednotlivo pre majetok určený na zabezpečenie príjmov, a majetok určený na zabezpečenie príjmov. Na nasledujúcich ilustratívnych príkladoch prakticky znázorníme aktíva, ktorých hodnota môže byť znížená.

Ilustratívny príklad 3. *Miestna škola, ktorej sídlo je v okrajovej časti mesta, zaznamenala z dôvodu demografických zmien enormný pokles študentov. Tento pokles bol zapríčinený výstavbou priemyselného parku a zmenou štruktúry mestskej časti z obytnej, ktorá bola zdemolovaná, na priemyselnú. Populácia, tejto mestskej časti, bola presťahovaná do novo vybudovanej štvrte.*

Na danej prípadovej štúdií sme znázornili zastavenie potreby služieb poskytovaných týmto aktívom. Účtovná jednotka postupuje v súlade so štandardom IPSAS 21, nakoľko škola bola verejného charakteru a negenerovala peňažné toky. Potreba budovy školy sa ukončila z dôvodu externých vplyvov a budova školy, ktorá je majetkom mesta, musí mať zníženú hodnotu, nakoľko spätne získateľná čiastka budovy je oveľa nižšia ako jej hodnota v účtovníctve. O tom, ako sa vypočítava a určuje spätne získateľná čiastka sa budeme podrobne venovať v ďalšej kapitole praktickej časti záverečnej práce.

Ilustratívny príklad 4. *Mesto má v majetku a prevádzkuje čističku pitnej vody. Prístroj sa používa na filtráciu a čistenie vody, ktorá je distribuovaná do mestskej infraštruktúry. Náhradné diely pre tento prístroj je možné dovážať len od jedného dodávateľa z Nemecka. Avšak v priebehu roka došlo k bankrotu daného dodávateľa, nakoľko prístroje boli technologicky zastaralé. V rovnakom období prišiel na trh výrobca s novou technológiou pre čistenie a filtráciu pitnej vody, ktorá bola v procese oveľa efektívnejšia a energeticky úspornejšia. To malo za následok významný pokles cien starších prístrojov na filtráciu, ktoré sa doteraz na trhu predávali.*

Mesto musí v danom prípade prehodnotiť, či zariadenie bude mať zníženú hodnotu. V ilustratívnom prípade môžeme vidieť hneď niekoľko faktorov, interných aj externých, ktoré majú za následok zníženie hodnoty tohto aktíva. Najskôr sa budeme venovať externým informačným zdrojom, ktoré majú vplyv na zníženie hodnoty prístroja. Medzi najvýznamnejší faktor môžeme zaradiť významné zníženie trhovej hodnoty rovnakých zariadení na trhu, a taktiež fakt, že dodávateľ náhradných dielov bol zlikvidovaný. Ďalším externým zdrojom je zmena v technológií, nakoľko nový výrobca prišiel na trh s technológiou, ktorá mala oveľa nižšie náklady a bola úspornejšia k životnému prostrediu. Medzi interné informačné zdroje môžeme zaradiť fakt, že náhradné diely, ktoré poskytoval jediný dovozca z Nemecka, už nie sú k dispozícii. Vplyvom nových technológií môžeme naše zariadenie považovať za zastaralé, čo má za následok aj zvýšený počet opráv jednotlivých komponentov, a tým zvýšenie prevádzkových nákladov.

3.3 Výpočet straty zo zníženia hodnoty

Podľa *medzinárodných účtovných štandardov pre verejný sektor* musí účtovná jednotka dohliadnuť, aby účtovná hodnota jej aktív nepresahovala spätne ziskateľnú čiastku. Definíciám spätne ziskateľnej čiastky sme sa teoreticky venovali v kapitole 1.3.4 a platí jednoduché pravidlo:

účtovná hodnota > spätne ziskateľná čiastka

Pod *pojmom spätne ziskateľná čiastka* si musíme predstaviť buď reálnu „férovú“ hodnotu (fair value), ktorú znížime o náklady predaja aktíva alebo súčasnú hodnotu. *Súčasná hodnota predstavuje hodnotu peňažných tokov plynúcich z užívania aktíva a jeho následného predaja.*⁷ Ak jedna z týchto súm prevyšuje účtovnú hodnotu, tak hodnota majetku nie je znížená a odhad hodnoty z užitia, nie je potrebné vytvárať.

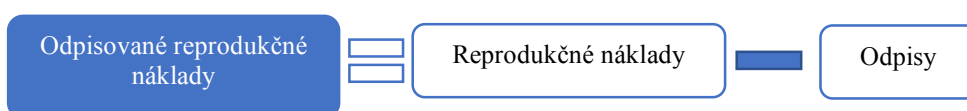
3.3.1 Výpočet straty zo zníženia hodnoty majetku neurčeného na zabezpečenie príjmov

V predchádzajúcej kapitole sme určili postup pre výpočet straty zo zníženia hodnoty a zistili sme, že potrebným krokom je určenie vyššej z dvoch hodnôt a to hodnoty z užitia alebo férovej hodnoty, zníženej o náklady na predaj. V tejto kapitole sa budeme venovať najmä určeniu hodnoty z užitia nepeňazotvorného aktíva, nakoľko je to zložitá činnosť, ktorú musí účtovná jednotka verejného sektora absolvovať. Pre správne odhadnutie využiteľnej (súčasnej) hodnoty aktíva definuje štandard IPSAS 21 v odsekoch 45 až 49 „prístup odpisovania z reprodukčných nákladov, prístup nákladov obnovy alebo prístup využiteľných jednotiek.“

Prístup odpisovania z reprodukčných nákladov

Podľa tohto prístupu je súčasná hodnota založená na nákladoch potrebných na výmenu alebo reprodukciu aktíva. Pri tomto prístupe sú doposiaľ uplatnené oprávky odpočítané od reprodukčných nákladov, a to z dôvodu, aby reflektovali už spotrebovaný potenciál služieb aktíva.

Schéma č. 3 Odpisované reprodukčné náklady

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

⁷ TUMPACH, M. 2006. Medzinárodné štandardy na zostavovanie účtovnej závierky IFRS/IAS. Bratislava : Iura Edition, 2006. 473 s. ISBN 80-8078-072-2

Pod pojmom *reprodukčné náklady* rozumieme také náklady, ktoré slúžia na nahradenie aktíva podobným aktívom a ich hodnotu predstavujú obstarávacie náklady nového aktíva. Môžeme ich určiť ako kumulované náklady na výstavbu nového aktíva, použiť interné údaje o nákladoch (ak účtovná jednotka vlastní podobné aktívum) alebo použiť externý odhad. *Odpisy* v kontexte prístupu odpisovania z reprodukčných nákladov predstavujú súčet fyzického opotrebenia spolu s funkčným a ekonomickým zastaraním. Takéto odpisy teda môžu predstavovať nedostatok potrebnej údržby, vplyv poveternostných a iných podmienok, ale taktiež aj zmeny v použitých technológiách, legislatívne zmeny alebo vplyv rôznych regulácií, ktoré môžu v konečnom dôsledku ovplyvňovať schopnosť daného aktíva produkovať dostatočné a kvalitné výstupy. Odpisovanie, by malo byť uplatnené podľa priamej metódy počas celej predpokladanej doby životnosti aktíva.

Na výpočet odpisov podľa priamej metódy sú potrebné dve základné veličiny, a to predpokladaná doba životnosti a skutočný vek aktíva. Odpisy sa potom vypočítajú, ako predpokladaná doba životnosti vydelené skutočným vekom tohto aktíva. Týmto výpočtom dostaneme percento predstavujúce celkovú sumu časovo rozlíšených odpisov, a ďalej ho použijeme vo vzorci na výpočet odpisovaných reprodukčných nákladov:

$$(\text{nové reprodukčné náklady}) \times (1 - \text{odpisy}) = \text{odpisované reprodukčné náklady}$$

V prípade ak je skutočný vek aktíva vyšší, ako jeho predpokladaná doba využiteľnosti, odpisovanie podľa priamej metódy, by malo za následok záporný odhad reálnej hodnoty, čo ale nie je logické, nakoľko ak je aktívum, ktoré tvorí ekonomický úžitok, musí mať kladnú hodnotu. Nie je výnimočné, aby skutočný vek aktív presiahol svoju stanovenú očakávanú dobu využiteľnosti, najmä v prípadoch, keď je majetok dobre udržiavaný. Bez ohľadu na vek aktíva, je možné vykonať v ktoromkoľvek momente počas jeho doby životnosti, kvalitatívne alebo kvantitatívne hodnotenie zostávajúcej doby životnosti majetku a tak upraviť jeho ocenenie v účtovníctve.

Spomínané reprodukčné náklady aktíva sú stanovené pomocou „maximálneho využitia“ (ang. optimized basis). Zdôvodnenie využitia tohto modelu spočíva v tom, že účtovná jednotka by nenahradzovala alebo nereprodukovala aktívum za podobné aktívum, v prípade ,ak by staré aktívum bolo predimenzované. Predimenzovaným aktívom rozumieme také aktívum, ktorého kapacita omnoho prevyšuje uspokojenie dopytu po tovare alebo službe, ktorá je pomocou tohto aktíva zabezpečovaná. V niektorých prípadoch je potrebná nadkapacita aktíva, nakoľko sa udržiava pohotovostná kapacita z dôvodu bezpečnosti alebo, z dôvodu potreby voľnej kapacity, v prípade mimoriadnych okolností.

Avšak, takáto prebytočná kapacita sa zaráta do požadovanej využiteľnosti potenciálu, nakoľko účtovná jednotka s takýmito prípadmi musí počítať.

Ilustratívny príklad 5. *Mesto v roku 2000 vybudovalo domov sociálnych služieb pre seniorov v obstarávacej cene 19,6 mil. SK. V dobe výstavby účtovná jednotka odhadovala využiteľnosť budovy na obdobie 50 rokov. V dôsledku demografických zmien v roku 2017 bolo mesto nútené domov sociálnych služieb pre seniorov zavrieť, z dôvodu nedostatku obyvateľov v oblasti. Tento jav bol spôsobený, kvôli dlhodobo nízkej zamestnanosti v meste. Vedenie sociálneho domova sa rozhodlo prenajať túto budovu výrobnému subjektu sídliaťemu v blízkosti budovy, ktorý ju plánuje využívať ako skladové priestory. Aktuálne reprodukčné náklady skladovacích priestorov o podobnej rozlohy sú vo výške 200 000 €. Mesto dostalo ponuku na kúpu tejto budovy za hodnotu pozemku vo výške 70 000 €.*

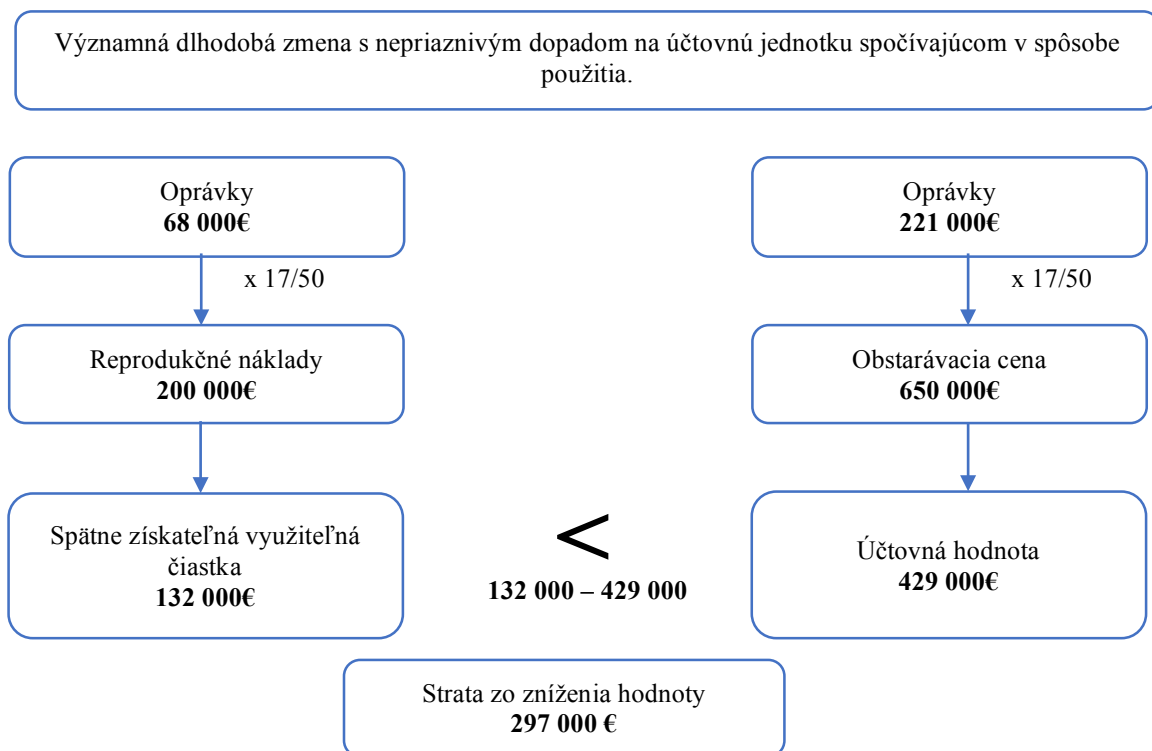
Z uvedeného ilustratívneho príkladu musíme vyselektovať potrebné informácie, aby sme mohli určiť stratu zo zníženia hodnoty.

Obstarávacia cena	650 000 € (19,6 mil. SK)
Ročný odpis	13 000 €
Oprávky v roku 2017	221 000 €
Reprodukčné náklady	200 000 €
Oprávky z reprodukčných nákladov	68 000 €

Zníženie hodnoty majetku je naznačené externými informáciami, v dôsledku zmeny populácie. Nastala významná dlhodobá zmena s nepriaznivým dopadom na účtovnú jednotku, spočívajúcom v spôsobe použitia. Budova domova sociálnych služieb nebude naďalej využívaná na jej primárny účel, ale bude transformovaná na skladovacie priestory, ktorých využiteľná hodnota je nižšia ako účtovná hodnota. Pri výpočte musíme zohľadniť, že budova bola odpisovaná 17 rokov a účtovná hodnota budovy v roku 2017 je vo výške 429 000 €. Reprodukčné náklady skladových priestorov sú vo výške 200 000 €, avšak účtovná jednotka musí znížiť hodnotu reprodukčných nákladov o 68 000 €, aby reflektovala doposiaľ spotrebovaný potenciál aktíva po dobu sedemnástich rokov. Stratu zo zníženia hodnoty majetku vypočítame, ako rozdiel účtovnej hodnoty a spätne získateľnej čiastky. Na výpočet spätne získateľnej čiastky použijeme vzorec, ktorý sme si uviedli v tejto diplomovej práci a po dosadení všetkých veličín do vzorca dostaneme vzťah $(200\,000) \times [1 - (17/50)]$, čo predstavuje výšku spätne získateľnej čiastky 132 000 €.

Nakoľko, je vyššia ako reálna hodnota aktíva znížená o náklady na predaj 70 000 €, na stanovenie straty zo zníženia hodnoty, použijeme sumu spätne získateľnej čiastky.

Schéma č. 4 Znáznornenie zníženia hodnoty

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

V nasledujúcom ilustratívnom príklade sa budeme venovať prípadu, v ktorom nastalo zníženie hodnoty v dôsledku technologickej zmeny.

Ilustratívny príklad 6. V roku 2012 mesto kúpilo licenciu na softvér za 15 000 €. Mesto odhadovalo dobu použiteľnosti softvéru na 6 rokov. Ekonomický úžitok a využiteľný potenciál bol stanovený na základe rovnakého odhadu, ako životnosť tohto softvéru. V roku 2014 bolo možné rovnaké riešenie prevádzkovať na cloudových serveroch, pričom licencia za používanie sa platí na základe využitia softvéru. Pri analýze využívania softvéru sa zistilo, že je používaný len na 20% z prvotne plánovanej kapacity. Licencia na softvérovú aplikáciu, ktorá by bola postačujúca na zníženú kapacitu využiteľnosti, sa pohybuje na úrovni 5000 €.

Obstarávacia cena	15 000 €
Ročný odpis	2 500 €
Oprávky v roku 2014	5 000 €
Reprodukčné náklady	5 000 €

V tomto prípade je zníženie hodnoty majetku naznačené externými informáciami, a to konkrétne zmenou technológie. Dopyt po využívaní aplikácie sa výrazne znížil a licencia, ktorá bola navrhovaná pre vyššiu kapacitu využiteľnosti softvéru už nebola potrebná. Doterajšiu licenciu by mohol nahradiť jej lacnejší variant s cenou 5 000 €. V tomto dôsledku musí účtovná jednotka odhadnúť zníženie hodnoty majetku, a to nasledovne. V prvom kroku určíme výšku oprávok softvéru z obstarávacej ceny. Následne, musíme vypočítať oprávky z reprodukčných nákladov. Výška účtovnej hodnoty majetku je 10 000 € a výška reprodukčných nákladov znížených o odpisy je v hodnote 3 333 €. Táto suma predstavuje spätne ziskateľnú čiastku aktíva a je nižšia ako účtovná hodnota aktíva. Z toho vyplýva, že hodnota aktíva musí byť znížená o čiastku rozdielu účtovnej hodnoty a spätne ziskateľnej čiastky, čo predstavuje stratu zo zníženia hodnoty vo výške 6 667 €.

Prístup nákladov obnovy

Náklady obnovy sú také náklady, ktoré sú použité na obnovu využiteľného potenciálu aktíva na takú úroveň, aká bola pred znížením jeho hodnoty. Podľa tohto prístupu sa stanovuje súčasná hodnota zostávajúceho využiteľného potenciálu aktíva, ako rozdiel odhadovaných nákladov obnovy a bežných nákladov na náhradu zostávajúceho využiteľného potenciálu aktíva pred znížením jeho hodnoty. Tieto náklady sú obvykle stanovené ako odpisované reprodukčné náklady alebo reprodukčné náklady, podľa toho, ktoré z týchto dvoch sú nižšie. Stanovenie reprodukčných nákladov je totožné ako pri prístupe odpisovania z reprodukčných nákladov.

Ilustratívny príklad 7. *Mestská nemocnica kúpila v roku 2013 nové vozidlo rýchlej zdravotnej pomoci v obstarávacej cene 300 000€. Odhadovaná doba životnosti vozidla bola stanovená na 10 rokov. V roku 2017 bola sanitka poškodená, v dôsledku záplav vozového parku. Vozidlo po záplavách už naďalej nemôže byť používané, môže byť*

- *predané na inzertnom portály za cenu 35 000 €,*
- *vydražené na aukcii za predpokladanú cenu 130 000 € pričom poplatky pri aukcii sú vo výške 5 000 €,*
- *opravené za 50 000 €.*

Nákup nového vozidla by aktuálne stál 375 000 €. V dôsledku záplavy sa doba životnosti z plánovaných 10 rokov zmení na 8 rokov.

Obstarávacia cena

300 000 €

Ročný odpis	30 000 €
Oprávky v roku 2017	150 000 €
Reprodukčné náklady	375 000 €
Oprávky z reprodukčných nákladov	187 500 €
Náklady obnovy	50 000 €

Zníženie hodnoty aktíva bolo identifikované, kvôli fyzickému poškodeniu aktíva z dôvodu záplav vozového parku. Suma na opravu vo výške 50 000€ nám tvorí náklad obnovy. Pri výpočte bude účtovná jednotka postupovať nasledovne. V prvom kroku musíme vypočítať účtovnú hodnotu, ktorá predstavuje rozdiel obstarávacej ceny a oprávok k roku 2017. Účtovná hodnota aktíva je vo výške 150 000€, nakoľko vozidlo bolo používané polovicu z jeho predpokladanej doby životnosti. Následne musí účtovná jednotka vypočítať spätne získateľnú hodnotu. V prípade prístupu nákladov obnovy vypočítame reprodukčné náklady očistené od oprávok, čo predstavuje hodnotu vo výške 187 500€, a následne odpočítame hodnotu nákladov obnovy, ktorá je v danom prípade 50 000€. Hodnota spätne získateľnej čiastky predstavuje sumu 137 500€. Rozdiel medzi spätne získateľnou čiastkou a účtovnou hodnotou predstavuje stratu zo zníženia hodnoty vo výške 12 500€.

Prístup využiteľných jednotiek

Podľa tohto prístupu sa súčasná hodnota zostávajúceho využiteľného potenciálu aktíva určuje znížením bežných nákladov zostávajúceho využiteľného potenciálu pred znížením jeho hodnoty tak, aby to odpovedalo očakávanému zníženiu počtu využiteľných jednotiek aktíva za situácie zníženia jeho hodnoty. Bežné náklady náhrady zostávajúceho využiteľného potenciálu aktíva pred poklesom hodnoty, sú stanovené rovnako, ako pri prístupe odpisovaných reprodukčných nákladov.

Ilustratívny príklad 8. *V roku 1999 mesto postavilo polyfunkčný komplex troch budov, pričom náklady na obstaranie boli vo výške 90 mil. SK. Očakávané využitie budovy bolo odhadnuté na dobu 40 rokov. Pri stavebno-statickej kontrole v roku 2016 boli zistené statické nedostatky v jednej z troch budov. Stavebný úrad rozhodol, že táto budova musí byť bezodkladne zrekonštruovaná. Hodnota polyfunkčného komplexu, po uzavretí budovy, na trhu s realitami bola 1,7 mil. €. Náklady spojené s rekonštrukciou predstavovali sumu 500 000 €. Hodnota budov v danej lokalite s podobnou výmerou a vlastnosťami bola v roku 2016 3,8 mil. €.*

Obstarávacia cena	3 000 000 € (90 mil. SK)
--------------------------	--------------------------

Ročný odpis	75 000 €
Oprávky v roku 2016	1 275 000 €
Reprodukčné náklady	3 800 000 €
Oprávky z reprodukčných nákladov	1 615 000 €
Náklady obnovy	500 000 €
Reálna hodnota znížená o náklady na predaj	1 700 000 €

Z údajov, ktoré boli zadané v ilustratívnom príklade sme vybrali podstatné sumy, ktoré potrebujeme na výpočet straty zo zníženia hodnoty. Z údajov vieme vypočítať účtovnú hodnotu, ktorá je vo výške 1 725 000 € a hodnotu reprodukčných nákladov po odpočítaní oprávok a nákladov obnovy v sume 1 685 000 €. Ako sme definovali v kapitole 1.3.4 späťne získateľná hodnota je vyššia z hodnôt férovej ceny očistenej o náklady na predaj, a využiteľnej hodnoty. V danom ilustratívnom príklade je férová cena v hodnote 1 700 000 € a je vyššia spomedzi spomínaných. Pri porovnaní účtovnej hodnoty a využiteľnej hodnoty, vyčíslime stratu zo zníženia hodnoty aktíva vo výške 25 000 €, ktorú bezodkladne zaúčtujeme výsledkovo na príslušný účet nákladov.

3.3.2 Výpočet straty zo zníženia hodnoty majetku určeného na zabezpečenie príjmov

Postup pre výpočet straty zo zníženia hodnoty, je totožný ako pri nepeňazotvornom, tak aj pri peňazotvornom aktíve. V tejto časti sa opäť budeme venovať hlavne vyčísleniu hodnoty z užitia peňazotvorného aktíva, a následne budeme demonštrovať výpočet straty zo zníženia hodnoty na ilustratívnych príkladoch. Ako sme spomenuli v teoretickej časti práce, prvým krokom je odhad budúcich peňažných tokov a druhým, zvolenie vhodnej diskontnej sadzby, a následne od diskontovanie týchto peňažných tokov.

Štandardy IPSAS vyžadujú, aby hodnota z užitia zohľadňovala súčasnú hodnotu očakávaných budúcich peňažných tokov, to znamená vážený priemer všetkých možných výsledkov. V praxi sú súčasné hodnoty vypočítané buď „tradičným“ alebo „očakávaným“ prístupom peňažných tokov. Teoreticky by mal byť výsledok testu rovnaký, a to bez ohľadu na to, ktorý prístup sa použije. Ak je možnosť porovnať aktíva na trhu, tradičný prístup je relatívne ľahko uplatniteľný, avšak v štandardoch sa uvádza, že očakávaný prístup k peňažným tokom je v niektorých situáciách účinnejším meracím nástrojom ako tradičný prístup. Bez ohľadu na voľbu použitého prístupu, peňažné toky aj diskontná sadzba, by mali byť vyjadrené konzistentne, buď v reálnych hodnotách alebo v nominálnych hodnotách.

Výpočet súčasnej hodnoty tradičným prístupom

Účtovná aplikácia súčasnej hodnoty tradičným prístupom je špecifická, používaním iba jednej skupiny odhadovaných peňažných tokov, a taktiež len jednou diskontnou sadzbou. Pri tomto prístupe sa predpokladá, že práve táto jedna diskontná sadzba dokáže zahrnúť všetky očakávania vzťahujúce sa k budúcim peňažným tokom a príslušnému riziku. Z tohto dôvodu tradičný prístup kladie najväčší dôraz na výber vhodnej diskontnej sadzby.

Tento prístup nie je vždy vhodný pre niektoré zložité prípady oceňovania, akým je napríklad ocenenie nefinančných aktív, pre ktoré neexistuje trh alebo porovnateľná položka. Pre správne určenie diskontnej sadzby je potrebné analyzovať minimálne dve položky a to aktívum, ktoré exituje na trhu a má identifikovateľnú úrokovú sadzbu a aktívum, ktoré je oceňované.

Výpočet súčasnej hodnoty prístupom očakávaných peňažných tokov

V istých situáciách je prístup očakávaných peňažných tokov efektívnejší nástroj oceňovania, na rozdiel od tradičného prístupu. Pri tomto prístupe účtovná jednotka využíva všetky očakávania možných peňažných tokov, namiesto jedného najpravdepodobnejšieho peňažného toku. Tento prístup, taktiež umožňuje výpočet súčasnej hodnoty, aj v prípadoch, kedy časový sled peňažných tokov je neistý. Napríklad peňažný tok 120 000 € pri diskontnej sadzbe 7% ročne môže byť dosiahnutý za jeden, dva alebo tri roky s pravdepodobnosťou prvého 15%, druhého 57% a tretieho 28%.

Tabuľka č. 1 Očakávané peňažné toky

Obdobie	Pravdepodobnosť		
1 rok	112 149,53 €	15,00%	16 822,43 €
2 roky	104 812,65 €	57,00%	59 743,21 €
3 roky	97 955,75 €	28,00%	27 427,61 €
			<u>103 993,25 €</u>

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

Ako môžeme v tabuľke vidieť očakávaná súčasná hodnota stanovená prístupom očakávaných peňažných tokov je 103 993,25 €, na rozdiel od tradičného výpočtu, kde by sme sa museli rozhodnúť pre jeden z možných časových priebehov peňažných tokov. Určili by sme si najpravdepodobnejšie dosiahnutie stanoveného peňažného toku, a to za obdobie dvoch rokov, ktoré je odhadnuté s 57% pravdepodobnosťou na sumu 104 812,65 €. Tento rozdiel medzi odhadmi nám vznikol na základe toho, že diskontná sadzba v tradičnom výpočte súčasnej hodnoty nezohľadňuje časovú neistotu.

Zhodnotenie oboch prístupov sme spracovali podľa dodatku k medzinárodnému štandardu IPSAS 26 a spravili prehľadnú tabuľku kladov a záporov jednotlivých prístupov.

Tabuľka č. 2 Porovnanie tradičného prístupu s prístupom očakávaných peňažných tokov

Tradičný prístup	Prístup očakávaných peňažných tokov
Výber jediného, a to najlepšieho odhadu	Pracuje s pravdepodobnosťou iných časových sledov
Spracováva menej informácií	Transparentnosť výpočtu
Nerozlišuje isté a neisté peňažné toky	Prospech vs. náklady
Výhodnejší pri jednotlivých položkách a obmedzenom počte možných výsledkov	

Zdroj: Spracované podľa prílohy IPSAS 26

Pri stanovení diskontnej sadzby a budúcich peňažných tokov je dôležité brať na vedomie, že odhad budúcich peňažných tokov by mal odrážať predpoklady, ktoré sú v súlade s tým, aká bola stanovená diskontná sadzba z dôvodu zamedzenia dvojitého započítavania alebo ignorovania niektorých predpokladov. Pri zostavení odhadov peňažných tokov sú niektoré príjmy a výdavky vylúčené, nakoľko časová hodnota peňazí je považovaná, ako diskont budúcich peňažných tokov, účtovná jednotka abstrahuje napr. od peňažných tokov z financovania alebo úhrady dani z príjmu. Vzhľadom k tejto skutočnosti, je nutné, aby účtovná jednotka používala diskontné sadzby pred zdanením, a taktiež aj budúce peňažné toky by mali byť zostavené na báze tokov pred zdanením. V teoretickej časti diplomovej práce sme definovali diskontnú sadzbu a metódy odhadov diskontnej sadzby v prípade, ak nie je dostupná priamo z trhových informácií. Spomenuli sme odhady diskontnej sadzby, ktoré môže účtovná jednotka použiť. Jedným z nich bol vážený priemer nákladov na kapitál účtovnej jednotky, ktorý môže byť podľa štandardov stanovený napríklad technikou CAPM.

Model oceňovania kapitálových aktív (CAPM)

Skratka CAPM pochádza z anglického názvu capital asset pricing model a popisuje vzťah medzi rizikom a očakávaným výnosom aktív. V modeli CAPM sa predpokladá, že jediným rizikom, ktoré je možné vyčíslieť investormi je systematické riziko, nakoľko ho nie je možné odstrániť diverzifikáciou. Podľa tohto modelu sa očakávaný výnos aktíva rovná bezrizikovej úrokovej miere plus rizikovej prémie trhu, poprípade krajiny, vynásobenej systematickým rizikom daného aktíva. Model CAPM v upravenom tvare rovnice podľa Kislingerovej (2001, s. 188 – 189) je nasledovný:

$$E(r_i) = r_f + \beta_i[E(r_m) - r_f],$$

$E(r_i)$ - očakávaný výnos i-tého cenného papiera,

r_f - bezriziková miera,

β_i - systematické riziko i-tého cenného papiera,

$E(r_m)$ - očakávaný výnos tržného portfólia.

Za bezrizikovú úrokovú mieru sa všeobecne považujú štátne pokladničné poukážky alebo štátne dlhopisy so splatnosťou približne desať rokov. Považovať štátne dlhopisy za bezrizikové, nie je úplne správne, nakoľko pri štátnych dlhopisoch treba brať do úvahy aj dodatočné riziká, ktoré výnosy z konkrétnych dlhopisov môžu obsahovať. Dlhopisy vydané konkrétnou krajinou v sebe typicky zahŕňajú okrem bezrizikového výnosu aj riziko zlyhania danej krajiny. Obvyklý postup, ktorý sa používa na stanovenie rizikovej prémie trhu v praxi pozostáva zo zistenia dlhodobejšej úrovne výnosnosti akcií na kapitálovom trhu r_m , ktorý sa určuje pomocou niektorého akciového indexu. Spočítaním priemernej úrovne výnosnosti štátnych dlhopisov r_f a ich rozdielom, získame požadovanú rizikovú prémii. Systematické riziko aktíva β je možné vypočítať pomocou porovnania s podnikmi, ktoré sa zaoberajú tým istým predmetom podnikania. Na internetovej stránke profesora Aswatha Damodaran⁸ si môžeme nájsť bety⁹, pre jednotlivé odvetvia a trhy v členení na zadlžené a nezadlžené bety. Pre potreby našej diplomovej práce je beta stanovená hodnotou 1, nakoľko pracujeme s údajmi verejného sektora. Po zohľadnení hodnoty β a zahrnutí všetkých úprav do modelu CAPM dostaneme rovnicu pre výpočet diskontnej sadzby:¹⁰

⁸ Americký profesor financií na Stern School of Business Univerzity v New Yorku Aswath Damodaran ktorého informácie uverejnené na stránke <http://people.stern.nyu.edu/adamodar/> často používajú aj odborníci na oceňovanie a finančné modelovanie.

⁹ www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/betaEurope.xls

¹⁰ MAŘÍK, Miloš. *Metody oceňování podniku: proces ocenění - základní metody a postupy*. 3., upr. a rozš. vyd. Praha: Ekopress, 2011, s. 233-234. ISBN 9788086929675.

$$n_{vk} = r_f + \beta * RPT + RPZ,$$

n_{vk} - odhad nákladov na vlastný kapitál,
 r_f - aktuálna výnosnosť dlhodobých štátnych dlhopisov,
 β – odvetvová beta, v našom prípade pre verejný sektor,
 RPT - riziková prémie kapitálového trhu,
 RPZ – riziková prémie krajiny.

Iné trhové úrokové sadzby

Pod pojmom iné trhové úrokové sadzby si môžeme predstaviť hneď niekoľko sadzieb. Nakoľko, nie je presne zadefinované, aké sadzby môže účtovná jednotka použiť dostávame sa do širokej škály úrokových mier ako napríklad úroková miera k štátnym dlhopisom alebo rôznym referenčným úrokovým sadzbám ako napr. EURIBOR, LIBOR alebo BRIBOR. Tieto sadzby, však nezohľadňujú podmienky účtovnej jednotky a jej špecifiká. Diskontná sadzba môže byť v tomto prípade ľubovoľná, a je len na zvolení účtovnej jednotky, či hodnotu aktíva zníži alebo nie.

Ilustratívny príklad 9. *Začiatkom roku 2012 mesto vybudovalo a pustilo do prevádzky fotovoltaiickú elektrárňu. Elektrárňu bola ocenená v historických cenách, konkrétne obstarávacej, vo výške 2 mil. €. Manažment mesta sa rozhodol pre rovnomerné odpisovanie po dobu 20 rokov s predpokladom nulovej zostatkovej hodnoty. V roku 2017 bola podnikateľským subjektom v katastri mesta vybudovaná nová elektrárňu. Vzhľadom na tieto skutočnosti, došlo k zníženiu výnosov mestskej elektrárne. K zníženiu výnosov došlo, kvôli zníženiu množstva vyrobenej energie a zároveň poklesu cien na energetickom trhu. V danom období nie je žiaden záujem o kúpu takejto elektrárne, nakoľko technológie v tejto oblasti boli inovované a rentabilnejšie by bolo vybudovať novú elektrárňu.*

Pre potreby našej diplomovej práce budeme na výpočet spätne získateľnej čiastky využiteľnosti aktíva, využívať prístup očakávaných peňažných tokov. Najskôr zvolíme vhodnú diskontnú sadzbu, na ktorú budeme využívať vyššie spomínaný model CAPM a pre porovnanie zvolíme aj inú úrokovú sadzbu.

Pre výpočet diskontnej sadzby, ktorú budeme používať na diskontovanie peňažných tokov v našom ilustratívnom príklade budeme potrebovať niekoľko údajov. Prvým potrebným údajom je aktuálna výnosnosť štátneho dlhopisu so splatnosťou 10 rokov, ktorý sme našli v portfóliu štátnych dlhopisov slovenskej republiky¹¹. Pre naše potreby sme zvolili dlhopis č. 231 s prideleným ISIN: SK4120012220 v menovitej hodnote 1 500 000 000 €

¹¹ https://www.ardal.sk/_img/Documents/ŠCP/ŠD/Portfólio%20ŠD/SDXTOTAL.htm

emitovaný dňa 23.11.2016 so splatnosťou 9,5 roka. Nominálny výnos do splatnosti tohto štátneho dlhopisu je vo výške 0,635% p.a. Ďalším potrebným údajom pre výpočet, je riziková prémie kapitálového trhu a riziková prémie krajiny.

Na výpočet rizikovej prémie kapitálového trhu (Equity Risk Premium) a rizikovej prémie krajiny (Country Risk Premium) sme použili nástroj¹², zverejnený na stránke A. Damodarana, pomocou ktorého sme vypočítali rizikovú prémiiu kapitálového trhu vo výške 6,27% a rizikovú prémiiu krajiny na základe ratingu A2 od agentúry Moody's vo výške 0,58%.

Tabuľka č. 3 Výsledok výpočtu rizikových mier

Krajina	Slovensko
Hodnotenie Moody's	A2
Hodnotenie S&P	A+
Rozpätie CDS ¹³	0,85%
Country Default Spread (založená na hodnotení)	0,98%
Riziková prémie krajiny (podľa hodnotenia krajiny)	1,21%
Prémia kapitálového trhu	6,90%
Riziková prémie krajiny (CDS)	0,58%
Prémia kapitálového trhu (CDS)	6,27%

Zdroj: www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls

Po dosadení všetkých potrebných údajov do vzorca dostaneme vzťah:

$$n_{vk} = 0,635 + 1 * 6,27 + 0,58 = 7,485\%$$

Týmto postupom sme vypočítali diskontnú sadzbu za použitia modelu CAPM, pomocou ktorej oddiskontujeme peňažné toky v našom ilustratívnom príklade. Pre porovnanie sme vybrali, aj jednu z iných úrokových sadzieb a to konkrétne 12 mesačný EURIBOR, ktorý mal k januáru 2017 úrokovú sadzbu na úrovni -0,083%, a k januáru 2017 mal úrokovú sadzbu -0,186%. Vzhľadom k tomu, že odhady budúcich peňažných tokov určené k diskontovaniu sú v nominálnych cenách musíme k nami vypočítanej diskontnej sadzbe pripočítať hodnotu inflácie.

Inflácia na Slovensku za rok 2017 bola v priemere **1,31%**.¹⁴ Očistená diskontovaná sadzba (CAPM model) použitá v našom ilustratívnom príklade predstavuje hodnotu vo výške **6,18%**. V prípade, že by sme použili sadzbu EURIOBOR, a k tejto by sme

¹² www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls

¹³ CDS – swap úverového zlyhania (ang. credit default swap)

¹⁴ <http://www.inflation.eu/inflation-rates/slovakia/historic-inflation/cpi-inflation-slovakia-2017.aspx>

pripočítali hodnotu inflácie dostali by sme sa do záporných hodnôt. Pri diskontovaní touto hodnotou by vplyvom času diskontované peňažné toky narastali, čo by viedlo k výsledku, že súčasná hodnota aktíva je vyššia ako účtovná a nešlo by o zníženie hodnoty majetku. Manažment účtovnej jednotky pripravil prognózu peňažných tokov založenú na najaktuálnejších finančných rozpočtoch na nasledujúcich 5 rokov (2017 – 2022). Manažment na základe informácií z trhu odhadol klesajúci trend peňažných tokov v rozsahu od -9,00% až do -4,00% ročne.

Tabuľka č. 4 Výpočet súčasnej hodnoty elektrárne (hodnoty v 10 tis.

n	Rok	Miera rastu	Budúce peňažné toky	Faktor súčasnej hodnoty	Diskontované peňažné toky
1	2016		16,583	0,9418413	15,618
2	2017		14,472	0,887065034	12,838
3	2018		14,184	0,835474484	11,850
4	2019		14,163	0,786884374	11,144
5	2020		13,984	0,741120202	10,364
6	2021		13,984	0,698017614	9,761
7	2022	-9,00%	12,725	0,657421817	8,366
8	2023	-8,00%	11,707	0,619187019	7,249
9	2024	-8,00%	10,771	0,583175906	6,281
10	2025	-7,00%	10,017	0,549259154	5,502
11	2026	-6,00%	9,416	0,517314955	4,871
12	2027	-6,00%	8,851	0,48722859	4,312
13	2028	-5,00%	8,408	0,458892008	3,858
14	2029	-4,00%	8,072	0,432203445	3,489
15	2030	-4,00%	7,749	0,407067055	3,154
					118,657

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

Do tabuľky sme dosadili všetky údaje z prognóz o peňažných tokoch, a ďalej sme vypočítali faktor súčasnej hodnoty podľa vzťahu:

$$k = 1/(1 + a)^n$$

a – diskontná miera, ktorá v našom prípade predstavovala hodnotu 6,97%

n – diskont za obdobie

Po vypočítaní faktoru súčasnej hodnoty za jednotlivé obdobia sme z budúcich peňažných tokov každého roku vypočítali diskontované peňažné toky, ktoré predstavovali

za obdobie 15 rokov hodnotu vo výške **1 186 570 €**. Táto suma predstavuje súčasnú hodnotu fotovoltaikej elektrárne, ktorú musíme porovnávať s jej účtovnou hodnotou.

Obstarávacia cena	2 000 000 €
Ročný odpis	100 000 €
Oprávky v roku 2017	400 000 €

Účtovná hodnota elektrárne v roku 2017 predstavuje hodnotu vo výške 1 600 000 €. Pre vyčíslenie straty zo zníženia hodnoty majetku je potrebné porovnať účtovnú hodnotu so spätne ziskateľnou hodnotou aktíva. V našom prípade spätne ziskateľnú hodnotu predstavuje súčasná hodnota diskontovaných peňažných tokov, nakoľko reálnu hodnotu nie je možné určiť. Rozdiel účtovnej hodnoty a spätne ziskateľnej čiastky sme vyčísľili na sumu 413 430 €.

3.4 Účtovanie a vykazovanie straty zo zníženia hodnoty majetku

V tejto kapitole sa budeme bližšie venovať účtovaniu a vykazovaniu straty zo zníženia hodnoty majetku. V teoretickej časti diplomovej práce sme definovali, že strata zo zníženia hodnoty, musí byť podľa medzinárodných štandardov IPSAS uznaná bezprostredne, a to výsledkovo. Vzhľadom na fakt, že medzinárodný štandard nám nepredpisuje, ako máme účtovať stratu zo zníženia hodnoty, budeme postupovať podľa platnej legislatívy Slovenskej republiky.

Podľa zákona č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve §4 ods. 2, účtovná jednotka postupuje podľa opatrení vydaných Ministerstvom financií slovenskej republiky¹⁵. Podľa postupov účtovania ROPO budeme pri účtovaní straty zo zníženia hodnoty majetku postupovať podľa § 62 upravujúceho odpisy, rezervy a opravné položky. Hodnotu straty zo zníženia budeme účtovať výsledkovo, a to na ľarchu účtu 558 – *Tvorba ostatných opravných položiek z prevádzkovej činnosti súvzťažne s účtom 092 – Opravná položka k dlhodobému majetku*. Túto kapitolu ďalej rozdelíme do dvoch podkapitol, v ktorých sa budeme podrobne venovať účtovaniu a vykazovaniu peňazotvorných a nepeňazotvorných aktív.

Pri vykazovaní, v súlade s medzinárodnými štandardmi IPSAS budeme postupovať podľa štandardu *IPSAS 1 – Prezentácia finančných výkazov (presentation of financial statements)*. Podľa tohto štandardu sa „kompletná účtovná závierka skladá z výkazu o finančnej situácii, výkazu o finančnej výkonnosti, výkazu o zmenách čistých aktív/vlastného

¹⁵ Ďalej len MF SR

kapitálu, výkaz o peňažných tokoch a poznámok obsahujúcich prehľad zásadných účtovných pravidiel a ostatných vysvetliviek.¹⁶

3.4.1 Účtovanie a vykazovanie straty zo zníženia hodnoty majetku neurčeného na zabezpečenie príjmov

V tejto kapitole budeme vychádzať z ilustratívneho príkladu č. 7, ktorý podrobne zanalyzujeme, zaúčtujeme a následne vykážeme.

Tabuľka č. 5 Zaúčtovanie ZS a odpisov dopravného prostriedku

Dátum	Účtovný doklad	Text	Suma v €	MD	D
01. 01. 2017		Prevod zostatku účtu pri otváraí účtovných kníh - dopravné prostriedky	300 000	023	701
01. 01. 2017		Prevod zostatku účtu pri otváraí účtovných kníh - oprávky k dopravným prostriedkom	120 000	701	083
31. 12. 2017	IÚD	Ročný odpis dopravného prostriedku	30 000	551	083

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

Pri otvorení účtovných kníh v roku 2017 musíme najskôr zaúčtovať začiatkové stavy majetku, v našom prípade dopravného prostriedku, ktorý sa podľa postupov účtovania ROPO účtuje na ľarchu účtu 023 – *Dopravné prostriedky*. Pri zaradení majetku v roku 2013 bola obstarávacia cena v hodnote 300 000€ preúčtovaná z účtu 042 – *Obstaranie dlhodobého hmotného majetku*. V prospech účtu 083 – *Oprávky k dopravným prostriedkom* zaúčtujeme začiatkový stav v hodnote kumulovaných účtovných odpisov za predchádzajúce štyri obdobia v hodnote 120 000€. Účtovná jednotka stanovila rovnomerné odpisovanie dopravného prostriedku počas doby jeho použiteľnosti, ktorá predstavuje obdobie 10 rokov. Taktiež je potrebné zaúčtovať účtovný odpis za rok 2017, ktorý je vo výške 30 000€

MD	023 – Dopravné prostriedky	D	MD	083 – Oprávky k dopr. prost.	D
ZS	300 000		ZS	120 000	
			Odpis	30 000	

¹⁶ IPSAS 1.21

Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka účtovná jednotka znížila hodnotu majetku, nakoľko dopravný prostriedok bol poškodený pri dopravnej nehode. Podľa medzinárodného účtovného štandardu IPSAS 21 sme vypočítali stratu zo zníženia hodnoty vo výške 12 500€. Postup môžeme vidieť v kapitole 3.3.1 v ilustratívnom príklade č. 7.

Tabuľka č. 6 Zaúčtovanie zníženia hodnoty dopravného prostriedku

Dátum	Účtovný doklad	Text	Suma v €	MD	D
31. 12. 2017	IÚD	Zníženie hodnoty dopravného prostriedku	12 500	558	092

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

V súlade s medzinárodným štandardom IPSAS 21 je účtovná jednotka povinná vykázat stratu zo zníženia hodnoty dopravného prostriedku výsledkovo. Účtovná jednotka pri účtovaní postupuje podľa platných postupov účtovania ROPO, podľa ktorých sa zníženie hodnoty majetku účtuje na ľarchu účtu 558 - *Tvorba ostatných opravných položiek z prevádzkovej činnosti* súvzťažne s účtom 092 - *Opravná položka k dlhodobému hmotnému majetku*.

MD	558 – Tvorba ost. OP	D	MD	092 – OP k DHM	D
	Tvorba OP 12 500			OP 12 500	

Vykazovanie podľa medzinárodných účtovných štandardov sme definovali v kapitole 3.4. Prvý výkaz, ktorý znázorníme bude výňatok z výkazu o *finančnej výkonnosti* (ang. *Statement of Financial Performance*), ktorý zahŕňa všetky náklady a výnosy, ktoré boli identifikované v priebehu účtovného obdobia za predpokladu, že niektorý so štandardov IPSAS nepožaduje niečo iné.¹⁷ Účtovná jednotka je povinná zverejňovať priamo vo výkaze o finančnej výkonnosti alebo v poznámkach analýzu všetkých nákladov, a to za použitia druhej alebo účelovej klasifikácie nákladov, a to podľa toho, ktorá klasifikácia poskytuje spoľahlivejšie a relevantnejšie informácie. Členenie nákladov

¹⁷ IPSAS 1.99

je definované v medzinárodnom štandarde IPSAS 1 v odsekoch 1.109 až 1.112. Pokiaľ sú položky nákladov alebo výnosov významné vykazuje sa oddelene ich podstata a čiastka. V našom prípade vykazujeme oddelene stratu zo zníženia hodnoty v sume 12 500€, nakoľko k okolnostiam, ktoré vedú k oddelenému vykazovaniu položiek nákladov podľa IPSAS 1.107 a) patria odpisy budov a zariadení na ich spätné ziskateľnú čiastku, prípadne na spätné ziskateľnú čiastku služieb, ktoré sú týmto aktívom poskytované.

Tabuľka č. 7 Výkaz ziskov a strát za rok 2017 (výňatok)

	2017	2016
Náklady	X	X
Zamestnanecké požitky	X	X
Spotreba energie	X	X
Odpisy	30000	30000
Režijné náklady	X	X
Náklady spolu	X	X
Ostatné zisky/straty	X	X
Strata zo zníženia hodnoty	12500	X

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

Ďalším výkazom, ktorý je súčasťou kompletnej účtovnej závierky, podľa medzinárodných štandardov IPSAS je *výkaz o finančnej situácii*. V našom prípade znázorníme iba výňatok z tohto výkazu, nakoľko tento výkaz má podľa štandardu IPSAS 1.88 predpísaný minimálny obsah. Vo výkaze sme znázornili len pozemky, budovy a zariadenia ¹⁸(*ang. Property, plant and equipment*), ktoré sú vykázané za bežné účtovné obdobie a bezprostredne predchádzajúce účtovné obdobie. Hodnota zariadenia je v našom prípade 137 500 €, čo predstavuje rozdiel medzi obstarávacou cenou v hodnote 300 000 €, oprávok v hodnote 150 000 € a znížením hodnoty na spätné ziskateľnú čiastku o 12 500 €.

Tabuľka č. 7 Súvaha k 31.12.2017 (výňatok)

	2017	2016
Pozemky, budovy a zariadenia	12500	X
Nehmotný majetok	X	X
Strata zo zníženia hodnoty	12500	X

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

Účtovná jednotka musí v účtovnej závierke, taktiež zverejňovať poznámky, ktoré poskytujú doplňujúce informácie k jednotlivým výkazom. Poznámky majú

¹⁸ pozn. autora: Pozemky, budovy a zariadenia majú rovnaký význam ako dlhodobý hmotný majetok v národnej legislatíve.

byť zostavené v najvyššej možnej miere systematickým spôsobom. Každá položka vo výkazoch musí byť prepojená odkazom na informácie, ktoré sa k nej vzťahujú. V našom prípade je potrebné zverejniť informáciu o znížení hodnoty majetku.

Tabuľka č. 8 Poznámky k finančným výkazom (výňatok)

	2017	2016
Aktíva	X	X
Nehmotný majetok	X	X
Pozemky budovy a zariadenia	137500	180000

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

Počas roka 2017 bolo vozidlo rýchlej zdravotnej pomoci poškodené pri záplavách. Spätne získateľná čiastka vozidla bola stanovená na základe hodnoty z užitia. Pre správne odhadnutie využiteľnej hodnoty vozidla rýchlej zdravotnej pomoci sme zvolili prístup nákladov obnovy.

V teoretickej časti práce sme definovali, že účtovná jednotka je povinná následne po uznaní straty zo zníženia hodnoty, upraviť taktiež odpisy pre budúce obdobia. Nová doba použiteľnosti dopravného prostriedku je 8 rokov, pričom tento majetok sme odpisovali doposiaľ po dobu 5 rokov. Zostatková doba použiteľnosti dopravného prostriedku je 3 roky. Ku koncu účtovného obdobia roku 2017 bola vykázaná hodnota tohto majetku vo výške 137 500 €, čo pri zachovaní rovnakého princípu odpisovania, ako doposiaľ predstavuje ročný odpis vo výške 45 833€. Účtovná hodnota dopravného prostriedku vykázaná ku koncu obdobia roku 2017 bude predstavovať hodnotu 91 667 €.

3.4.2 Účtovanie a vykazovanie straty zo zníženia hodnoty majetku určeného na zabezpečenie príjmov

Podobne ako v predošlej kapitole najskôr zaúčtujeme a následne vykážeme hodnoty z ilustratívneho príkladu č. 9 v ktorom sme vypočítali stratu zo zníženia hodnoty majetku

Tabuľka č. 9 Zaúčtovanie ZS¹⁹ a odpisov elektrárne

Dátum	Účtovný doklad	Text	Suma v €	MD	D
01. 01. 2017		Prevod zostatku účtu pri otváraní účtovných kníh - elektrárne	2 000 000	021	701

¹⁹ Začiatočného stavu účtov

01. 01. 2017		Prevod zostatku účtu pri otváraaní účtovných kníh - oprávky k stavbe elektrárne	300 000	701	081
31. 12. 2017	IÚD	Ročný odpis elektrárne	100 000	551	081

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

Pri otvorení účtovných kníh v roku 2017 musíme najskôr zaúčtovať začiatkové stavy majetku v sume 2 000 000€, a začiatkový stav oprávok k roku 2017 v hodnote 300 000€. Účtovná jednotka si stanovila rovnomerné odpisovanie elektrárne počas doby jeho použiteľnosti, ktorá predstavuje obdobie 20 rokov. Taktiež je potrebné zaúčtovať účtovný odpis za rok 2017, ktorý je vo výške 100 000€

MD	021 – Stavba - Elektrárne	D	MD	081 – Oprávky k stavbám	D
ZS	2 000 000			ZS	300 000
				Odpis	100 000

Ku dňu, ku ktorému sa zostavuje účtovná závierka, účtovná jednotka znížila hodnotu majetku, v dôsledku vybudovania novej elektrárne konkurenciou. Mesto tak predpokladalo nižšie tržby, čo sa odzrkadlilo aj v hodnote elektrárne. Podľa medzinárodného účtovného štandardu IPSAS 26 sme vypočítali stratu zo zníženia hodnoty, vo výške 413 430€. Postup môžeme vidieť v kapitole 3.3.2 v ilustratívnom príklade č. 9.

Tabuľka č. 10 Zaúčtovanie zníženia hodnoty elektrárne

Dátum	Účtovný doklad	Text	Suma v €	MD	D
31. 12. 2017	IÚD	Zníženie hodnoty elektrárne	413 430	558	092

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

V súlade s medzinárodnými štandardmi pre verejný sektor je účtovná jednotka povinná výsledkovo zaúčtovať zníženie hodnoty majetku, ale ako sme si spomínali v predchádzajúcej kapitole, tieto štandardy však neupravujú účtovanie.

MD	558 – Tvorba ost. OP	D
Tvorba OP	413 430	

MD	092 – OP k DHM	D
	OP	413 430

Podľa pravidiel, ktorým sme sa venovali v prechádzajúcej kapitole tejto práce zostavíme potrebné výkazy. Najskôr sme povinný zverejniť stratu zo zníženia hodnoty majetku vo výkaze o finančnej výkonnosti.²⁰

Tabuľka č. 11 Výkaz ziskov a strát za rok 2017 (výňatok)

	2017	2016
Náklady	X	X
Zamestnanecké požitky	X	X
Spotreba energie	X	X
Odpisy	100 000	100 000
Režijné náklady	X	X
Náklady spolu	X	X
Ostatné zisky/straty	X	X
Strata zo zníženia hodnoty	413 430	X

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

Ďalším výkazom, ktorý je súčasťou kompletnej účtovnej závierky je výkaz o finančnej situácii²¹. Hodnota zariadenia je v našom prípade 1 186 570 €, čo predstavuje rozdiel medzi obstarávacou cenou v hodnote 2 000 000€, oprávok v hodnote 400 000€ a znížením hodnoty na spätné získateľnú čiastku o 413 430€.

Tabuľka č. 12 Súvaha k 31.12.2017 (výňatok)

	2017	2016
Aktíva	X	X
Nehmotný majetok	X	X
Pozemky budovy a zariadenia	1 186 570	1 700 000

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

Taktiež je potrebné zverejniť poznámky, kde účtovná jednotka popíše podrobne všetky potrebné informácie s odkazom na ich výpočet. V našom prípade je potrebné zverejniť informáciu o znížení hodnoty majetku.

²⁰ Výkaz ziskov a strát

²¹ Súvaha

Tabuľka č. 13 Poznámky k finančným výkazom (výňatok)

	2017	2016
Pozemky, budovy a zariadenia	413 430	X
Nehmotný majetok	X	X
Strata zo zníženia hodnoty	413 430	X

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

V roku 2017 bola postavená nová elektráreň na území mesta, ktorá vytvorila konkurenciu pre doterajšiu mestskú elektráreň. Toto malo za následok zníženie množstva vyrobenej energie, a tým aj zníženie výnosov. K zníženiu výnosov sa pripísal aj nepriaznivý vývoj cien elektrickej energie na spotrebiteľskom trhu. Tieto externé informačné zdroje viedli mesto k prehodnoteniu hodnoty elektrárne a vyčíslenie straty zo zníženia hodnoty vo výške 413 430€, nakoľko súčasná hodnota elektrárne je podľa výpočtov odhadovaná na sumu vo výške 1 186 570€. Posledným krokom účtovnej jednotky v procese znižovania hodnoty majetku je prepočítanie odpisov pre budúce obdobia. Použiteľná doba elektrárne zostáva stále rovnaké, avšak sa zmenila jej hodnota.

ZÁVER

Cieľom našej záverečnej práce bola detailná analýza zníženia hodnoty majetku určeného a neurčeného na zabezpečenie príjmov, z hľadiska obsahového vymedzenia, oceňovania, vykazovania a prezentovania v účtovnej závierke subjektov verejného sektora, podľa medzinárodnej úpravy reprezentovanej Medzinárodnými účtovnými štandardmi pre verejný sektor IPSAS. Pre účely porovnania sme v záverečnej práci najskôr teoreticky vymedzili zníženie hodnoty majetku, podľa slovenskej právnej úpravy. Následne sme sa venovali už len konkrétnym Medzinárodným štandardom pre verejný sektor a to štandardu *IPSAS 21 – Zníženie hodnoty majetku neurčeného na zabezpečenie príjmov* a štandardu *IPSAS 26 – Zníženie hodnoty majetku určeného na zabezpečenie príjmov v účtovníctve verejného sektora*.

Úvodná časť prvej kapitoly bola zameraná na implementáciu štandardov do slovenskej právnej úpravy a porovnanie účtovného systému verejného sektora používaného pred prijatím novej metodiky a po nej. Základom pre novú metodiku účtovníctva verejného sektora bolo prijatie štandardov IPSAS a implementácia aktuálneho princípu účtovania. Následne sme sa venovali rozsahu pôsobnosti týchto štandardov, definícii peňazotvorného aktíva a vymedzeniu majetku, ktorý môže mať zníženú hodnotu. Veľkú časť práce bola venovaná určeniu spätne získateľnej čiastky aktíva, s ktorou úzko súvisí stanovenie ocenenia aktíva. Pre potreby našej záverečnej práce sme podrobne definovali reálnu hodnotu zníženú o náklady na predaj a hodnotu z užitia aktíva, nakoľko spätne získateľná čiastka aktíva sa určuje ako vyššia z týchto dvoch hodnôt. Záver teoretickej časti práce bol venovaný uznaniu a vyčísleniu straty zo zníženia hodnoty aktíva, a taktiež zrušeniu takto vytvorenej straty.

Vzhľadom na skutočnosť, že účtovné závierky a výročné správy subjektov verejného sektora pôsobiacich na území Slovenskej republiky neobsahovali dostačujúce informácie. Všetky teoretické poznatky sme boli nútení prezentovať na ilustratívnych príkladoch. V úvode tretej kapitoly sme na ilustratívnych príkladoch znázornili rozdiely medzi nepeňazotvorným a peňazotvorným aktívom, vďaka čomu sme boli schopní určiť vhodný štandard pre ďalšie pokračovanie. Rovnako ako v teoretickej časti, tak aj v praktickej časti sme sa najviac venovali výpočtu straty zo zníženia hodnoty, v členení na nepeňazotvorné a peňazotvorné aktíva. Pri nepeňazotvorných aktívach sme definovali jednotlivé prístupy určenia hodnoty z užitia, a tieto poznatky sme aplikovali do ilustratívnych príkladov. Hodnota z užitia peňazotvorného aktíva, môže byť stanovená pomocou tradičného prístupu

alebo prístupu očakávaných peňažných tokov. Pre potreby práce sme zvolili prístup očakávaných peňažných tokov, nakoľko pracuje s pravdepodobnosťou rôznych časových sledov očakávaných peňažných tokov a výpočet pomocou tohto prístupu je transparentnejší. Na odhad diskontnej sadzby sme pre porovnanie zvolili model CAPM a trhovú úrokovú sadzbu EURIBOR. Práve pri úrokovej sadzbe EURIBOR, ku ktorej sme pripočítali hodnotu inflácie sme zistili, že hodnota diskontnej sadzby bude záporná, a tým pádom nebude možné túto hodnotu použiť pre ďalšie výpočty. Záver praktickej časti bol venovaný účtovaniu a vykazovaniu dosiahnutej straty zo zníženia hodnoty majetku. V krátkosti sme sa venovali účtovaniu podľa slovenskej právnej úpravy, nakoľko medzinárodné štandardy pre verejný sektor nám nepredpisujú postupy, ako máme stratu zo zníženia hodnoty účtovne zachytiť. Taktiež sme si podľa medzinárodného štandardu IPSAS 1 definovali náležitosti účtovnej závierky a hodnoty vybraných ilustratívnych príkladov sme vykázali v účtovnej závierke. Na základe informácií uvádzaných v záverečnej práci sme skonštatovali, že pri znížení hodnoty majetku, môžu účtovné jednotky ovplyvniť stratu zo zníženia hodnoty, pomocou stanovenia vhodného prístupu určenia hodnoty z užitia spolu s kombináciou výberu diskontnej sadzby.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

Knižné publikácie

1. AGGESTAM-PONTOPPIDAN, C. – ANDERNACK, I. 2015. *Interpretation and Application of IPSAS*, John Wiley & Sons, 2015. 464 s. ISBN 9781119010319
2. BERGER, T. 2012. *IPSAS explained : a summary of International Public Sector Accounting Standards*, John Wiley & Sons, 2012. 241 s. ISBN 9781118400128
3. KISLINGEROVÁ, E. 2001. *Oceňování podniku. 2. přepracované a doplněné vyd.* Praha: C. H. Beck, 2001. 367 s. ISBN 8071795291.
4. KOVALČÍKOVÁ, A. – KORDOŠOVÁ, A. – KRŠEKOVÁ, M. 2015. *Účtovníctvo rozpočtových organizácií a príspevkových organizácií*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2015. 340 s. ISBN 9788022541947
5. KRŠEKOVÁ, M. 2011. *Medzinárodné účtovné štandardy pre verejný sektor – IPSAS*. Bratislava: Iura Edition, 2011. 168 s. ISBN 788080783907
6. MAŘÍK, M. 2006. *Metody oceňování podniku: proces ocenění - základní metody a postupy*. 3., upr. a rozš. vyd. Praha: Ekopress, 2006. 494 s. ISBN 9788086929675
7. TUMPACH, M. 2006. *Medzinárodné štandardy na zostavovanie účtovnej závierky IFRS/IAS*. Bratislava : Iura Edition, 2006. 473 s. ISBN 8080780722

Články v časopise

1. BRINDZOVÁ, Z. 2016. Aplikácia IPSAS v účtovnej závierke verejnej správy. In *Účtovníctvo ROPO a obcí v praxi : mesačník plný informácií z oblasti účtovníctva, daní, práva a miezd pre rozpočtové, príspevkové organizácie a obce*. ISSN 1337-0197, 2016, roč. 11, č. 6, s. 15-18.
2. KOVALČÍKOVÁ, A. 2006. Dlhodobý hmotný majetok v kontexte Medzinárodných účtovných štandardov pre verejný sektor. In *Účtovníctvo - audítorstvo - daňovníctvo : v teórii a praxi = in theory and praxis*. ISSN 1335-2024, 2006, roč. 14, č. 9, s. 363-367
3. KOVALČÍKOVÁ, A. - KICOVÁ, M. 2007. Zníženie hodnoty majetku neurčeného na zabezpečenie príjmov v účtovníctve subjektov verejného sektora. In *Ekonomika a informatika : vedecký časopis FHI EU v Bratislave a SSHI*. ISSN 1336-3514, 2007, roč. 5, č. 1, s. 81-95.

4. KRŠEKOVÁ, M. 2010. Majetok určený na zabezpečenie príjmov v účtovníctve ROPO a obcí. In *Účtovníctvo ROPO a obcí v praxi : mesačník plný informácií z oblasti účtovníctva, daní, práva a miezd pre rozpočtové, príspevkové organizácie a obce*. ISSN 1337-0197, 2010, č. 7-8, s. 25-31.
5. KRŠEKOVÁ, M. 2010. Majetok určený na zabezpečenie príjmov v účtovníctve ROPO a obcí. In *Účtovníctvo ROPO a obcí v praxi : mesačník plný informácií z oblasti účtovníctva, daní, práva a miezd pre rozpočtové, príspevkové organizácie a obce*. ISSN 1337-0197, 2010, č. 9, s. 18-22.
6. KRŠEKOVÁ, M. 2010. Zníženie hodnoty majetku určeného na zabezpečenie príjmov v kontexte medzinárodných účtovných štandardov pre verejný sektor. In *Ekonomika a informatika : vedecký časopis FHI EU v Bratislave a SSHI*. ISSN 1336-3514, 2010, roč. 8, č. 2, s. 68-86. VEGA 1/0284/08.

Právne normy

1. Zákon č. 431/2002 Z. z. o účtovníctve, v znení neskorších predpisov
2. Zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov
3. Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 10. decembra 2014 č. MF/21227/2014-31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o usporiadaní, označovaní a obsahovom vymedzení položiek individuálnej účtovnej závierky, termíny a miesto predkladania účtovnej závierky pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov upravuje vykazovanie majetku v individuálnej účtovnej závierke.
4. Opatrenie Ministerstva financií Slovenskej republiky z 10. decembra 2015 č. MF/21572/2015-31, ktorým sa ustanovujú podrobnosti o postupoch účtovania a rámcovej účtovej osnove pre rozpočtové organizácie, príspevkové organizácie, štátne fondy, obce a vyššie územné celky v znení neskorších predpisov.

Medzinárodné účtovné štandardy pre verejný sektor

1. *IPSAS I* – Prezentácia účtovnej závierky
2. *IPSAS 21* – Zníženie hodnoty majetku určeného na zabezpečenie príjmov
3. *IPSAS 26* – Zníženie hodnoty majetku určeného na zabezpečenie príjmov

Internetové zdroje

1. Agentúra pre riadenie dlhu a likvidity. 2017. Portfóliu štátnych dlhopisov. [online] [cit. 2017-10-22] Dostupné na internete: <https://www.ardal.sk/_img/Documents/ŠCP/ŠD/Portfólio%20ŠD/SDXTOTAL.htm>.
2. CFO.sk. 2017. Výpočet nákladov na kapitál – WACC [online] [cit. 2017-09-12] Dostupné na internete: <<http://www.cfo.sk/articles/vypocet-nakladov-na-kapital-wacc#.WPTQSRg6DU>>
3. Inflation.eu. 2018. Inflation Slovakia 2017. [online] [cit. 2018-02-09] Dostupné na internete: <<http://www.inflation.eu/inflation-rates/slovakia/historic-inflation/cpi-inflation-slovakia-2017.aspx>>
4. Partneraudit.sk. 2017. IAS 36 – zníženie hodnoty majetku. [online][cit. 2017-03-19] Dostupné na internete: <<http://www.partneraudit.sk/down/IAS36.pdf>>
5. Damodaran.com. 2017. Beta, Unlevered beta and other risk measures for Western Europe [online] [cit. 2017-09-04] Dostupné na internete: <www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/betaEurope.xls>
6. Damodaran.com. 2017. Estimating Country Risk Premiums [online] [cit. 2017-09-04] Dostupné na internete: <<http://www.stern.nyu.edu/~adamodar/pc/datasets/ctryprem.xls>>